NOSZTALGIA RÁDIÓ HÍRÚJSÁG
73.
2010. JÚLIUS-AUGUSZTUS
XIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

Philips Rádió 1940

Siemens 443 1942-43

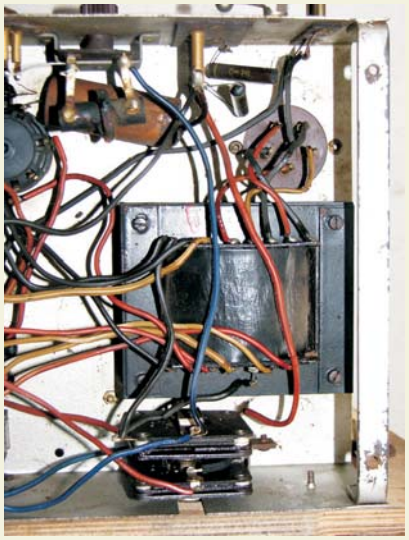

Philips 32V 1939-40

TARTALOMBÓL:

Philips 32V 1939-40
BNV 1930
Siemens 443 V 1942-43
Nemzetközi rádiók
Évfordulók
Astradyn 3+1 / 1930

Philips 32V

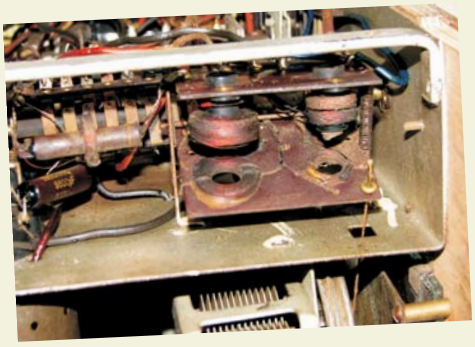

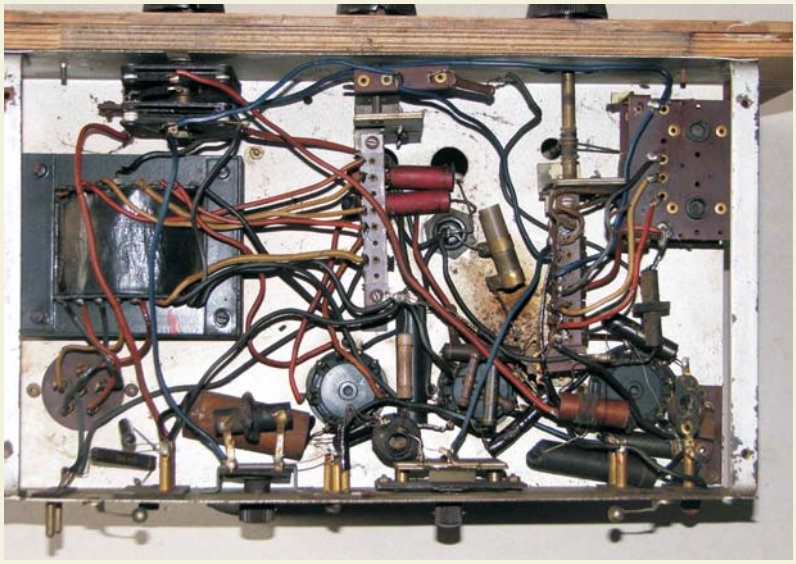

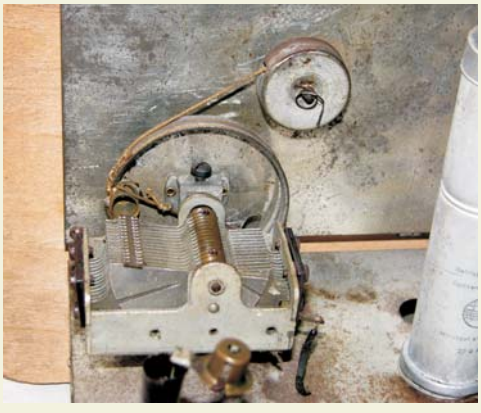

NOSZTALGIA
RÁDIÓ
HÍRÚJSÁG

2010. július-augusztus
XIII.4. szám

RMK Nosztalgia Rádió Egyesület lapja

Megjelenik kéthavonta, ingyenesen az Egyesület tagjai részére

Főszerkesztő: Kóger László
Szerkesztés: Biliczky István
Tördelés: Heim Bettina
Kiadás: Szécsényi Lajos

A kiadványt támogatja:
GraphiCool Design Stúdió
Budapest, tel.: 212-7326
Pirehab Kft.
Debrecen, tel.: 52/458-900

RMK Nosztalgia Rádió Egyesület székhelye:
1800 Bp., Bródy S. u. 5-7.

Elnök: Kóger László
tel.: (06-30) 378-6633
kogerradio@citromail.hu

Titkár: Simoncsics László
tel.: (06-1) 410-6193
simoncsics.laszlo@t-online

Pénztáros: Irházi Sándor
tel.: (06-30) 986-0696

Adószám: 18167663-1-42

Hírdetések feladása: Kóger Lászlónál
tel.: (06-22) 381-649,
(06-30) 378-6633
Postai úton:
Kóger László
8000 Székesfehérvár,
Sajó u. 9.
e-mail-ben:
biliczky.istvan@guardian.hu

Klubhírek

Először is köszönetet mondok Tamás Tibor miskolci tagtársunknak, aki egyesületünk részére mindenféle elektroncsövet és katonai alkatrészeket ajánlott fel.
A közgyűlés előtti börzénken, bárki ingyenesen vihetett belőle, a csövek mind egy szálig elfogytak, az anyag másik fele a novemberi közgyűlés előtt lesz kitéve. Még egyszer köszönet érte!
Legfontosabb eseményünk a májusi ez évi első közgyűlésünk volt, ezen belül is a 2010-es év költségvetése. A 2009-es év december 31-i mérlege jelentős aktívumot mutatott, de abban már kb. 100 fő 2010. évi tagdíjbefizetése is benne volt még az őszi közgyűlésről. Illetve az én díjazásom még nem került kifizetésre. Ezeket figyelembe véve a 2009-es év csak minimális plusszal zárult. A bevételi oldal is és a kiadási oldal is kevesebb volt a tervezettnél az elmaradt tételek miatt. Bevételi oldalnál a pályázati összeg átcsúszott az idei évre. A 2009-es évnek amúgy is nehéz évként indultunk neki a válság miatt, ehhez képest sikeresen zártunk.
A 2010-es év már a közgyűlésen vázoltak, és reményeim szerint kb. 500 ezres aktívummal zárulhat, ha ezt sikerülne megvalósítani a következő évben is, akkor már gondolkodhatnánk ténylegesen egy könyv kiadásán is. Persze csak akkor, ha az adó 1 %-a, a pályázati pénz és a tagdíjak is a tervezettek szerint befolynak. Reméljük, hogy összejön. Még kb. 60 fő nem fizetett tagdíjat, ők a lapot csak fizetés után kapják meg.
Új címlistát a november-decemberi számban lesz mellékelve, akinél változás van, kérem jelezze!
A bolognai út most van szervezés alatt, akit még érdekel, még jelentkezhet!
Az őszi közgyűlésünk november 7-én vasárnap lesz, utána a Magyar Rádió múzeumába is tervezünk ismét látogatást.
A koronacímeres rádió ismertetése sokaknak örömet okozott, a cikkben leírtak szerint adatokat várok még.
Mostani lapunkban is olvashatunk érdekességet, az 1930-as Budapesti Nemzetközi Vásárról bőséges tudósítást közölt a Rein István féle Rádió és Gramofon Hírlap 1930. 18 és 19. száma. sok képanyaggal és szöveggel. A többi rádiós lap csak röviden emlékezett meg az eseményről. Ezért érdekesnek tartottam teljes terjedelmében leközölni az anyagot, mert a rádiós kiállításról talán csak ebből a forrásból láthatunk fotókat.
Romániában kiállítást és megemlékezést rendeztek az Elektronika gyár 50. éves jubileumára, melyről Visky Ferenc tagtársunk és mint a romániai egyesület elnöke pár mondatban közgyűlésünkön is megemlékezett.
Köszöntjük Mészáros Sándor tagtársunkat, aki 60. éves elektroncsöves és Tungsramos mérnöki munkássága elismeréseként gyémánt díszoklevelet kapott.
Köszönet, hogy örömét a közgyűlésen is megosztotta velünk!

Kóger László

Cserebörze!

Ideje: 2010. augusztus 7-én szombaton 8 órától. Közgyűlés nem lesz.
Helye: Puskás Tivadar Távközlési Technikum, Budapest, Gyáli út. 22.

Múzeumlátogatás!

2010. július 31-én szombaton egész nap Nádler József tagtársunk sok szeretettel vár minden érdeklődőt a Keszthelyen levő Rádiómúzeumába!
Cím: Keszhely, Kossuth Lajos utca 1. szám (Georgikon utca sarok) Festetics kastély főbejáratától 150 m. Telefonszám: 06-30-973 8242. Egyéb látnivaló a közelben: Festetics kastély, vasút-modellkiállítás. Bakamúzeum, stb. és persze a Balaton.

Laptársaink tartalmából

Funkgeschichte Nr. 191 (www.gfgf.org)
Hazai színes TV-k: Körting . Készülékismertetés: Philips 837 A, Telefunken Mozart, Grundig Heinzelmann 1 (1954, 1. kép).
La Scala Parlante 2010. május (www.aireradio.org)
Címlapkép: Philips 753A (2. kép) Készülékismertetés: ORION 441, Galéria: Allocchio & Bacchini CA 32, CGE Orfeon, SAFAR Supermelode, Volksempfänger VE 301. Tranzisztoros: a kéttranzisztorosok koronája. Angol detektoros, Szuperdetektoros 1994-ből.
Antique Radio Magazine No 95 (www.antiqueradio.it)
Készülékismertetés: RADIO SAVIGLIANO 99, SLIAR 55, Top Radio: KRAMOLIN DE 3 A, MAGNADYNE S 33 vízszintes vagy függőleges? Múzeum: www.museotibaldo.it. Automatikus hangerő szabályzás. Galéria: SFER-Radiola S.R.S 4, ATWATER KENT 37, ZENITH 4 R, RCA Radiola 16. Csőmérő: Emissziómérő EXCELSIOR Vollnetz 36 (3. kép)
Radiobote 2010. május-június (fc@minervaradio.com)
Requiem két KH antennáért. Miniatűr saját építésű detektoros. EAGLE csövek. MINERVA csöves hordozható. Katonai: Áramátalakítók Tornisterekben.

Simoncsics László

Az RMK Egyesület 2009. évi pénzügyi beszámolója és 2010. évi költségvetése

A Rádiógyűjtők Magyarországi Klubja Egyesület 2010. évi első közgyűlés jegyzőkönyve

Felvéve: 2010. május 9-én a Puskás Tivadar Távközlési Technikumban
Mivel nem jelent meg a tagság fele + 1 fő, megismételt taggyűlést tartottunk. A jelenléti ívet 105 személy írta alá.
A közgyűlés levezető elnöknek Kóger Lászlót, jegyzőkönyvvezetőnek Simoncsics László titkárt választotta meg.
Dr. Horváth László igazgató megnyitójában közölte, hogy az augusztusig megadott időpontok után változatlanul folynak tovább a rendezvények az iskolában.
A tagság ellenszavazat nélkül fogadta el alábbi napirendi pontokat:
2009. év pénzügyi beszámolója, a 2010 évi költségvetés, az Egyesület folyóiratával kapcsolatos információk, rendezvények és kirándulások, utóbbi idők tagfelvételeinek jóváhagyása.
1. A 2009. év pénzügyi beszámolóját Irházi Sándor pénztáros adatai alapján az elnök ismertette. A számadatokat a mellékelt táblázatban közöljük. A közgyűlés a beszámolót elfogadta.
2. A 2010. évi költségvetést az egyes tételek indoklása mellett az elnök ismertette. Az adatok olvashatók a táblázat második oszlopában.A közgyűlés a költségvetést elfogadta.
3. Az elnök ismertette a lapunkkal kapcsolatos információkat, a nyomdaköltség, a postaköltség emelkedését.
4. A programok, kirándulások és múzeumlátogatások
időpontjai előre láthatólag a következők:
Július 31-én, szombaton látogatás Nádler József Múzeumába, Keszthelyre,
November 7-én, a közgyűlésünk után, látogatás a Magyar Rádió Múzeumába,
A bolognai úttal kapcsolatosan az elnök az érdekelteket külön értesíti.
5. A közgyűlés magszavazta, hogy az utóbbi időben jelentkezőket felvegyük tagjaink sorába.
Külön kiemelve a közgyűlés határozatait:
2010/1 határozat: a 2009. évi pénzügyi beszámoló elfogadása
2010/2 határozat: a 2010. évi költségvetés elfogadása
2010/3 határozat: a 2010. évi programok jóváhagyása
2010/4 határozat: az újonnan felvett tagok jóváhagyása

A jegyzőkönyvet vezette
Simoncsics László titkár

Bevételek és kiadások alakulása: Pályázati összeg, szerk. írói díj a 2009-2010 év együtt 2010-ben feltüntetve

	Készpénz	Bankszámla	Összesen
Egyenleg 09.01.01	27 443	353 099	380 542
Bevételek	535 500	1 065 481	1 600 981
Kiadások	525 231	737 396	1 262 627
Egyenleg 09.12.31	247 712	471 184	718 896

Bevételek részletezése:

	2009. tény	2010. tervezett
Befizetések	1 162 000	1 500 000
Kamat	766	1 000
APEH 1%	438 215	400 000
Pályázat	0	600 000
Összesen	1 600 981	2 501 000

Kiadások részletezése:

Szerk. írói díj	0	600 000
Nyomdaköltség	553 185	500 000
Utiköltség	77 123	80 000
Autóp. díj	37 200	20 000
Számlaklts.	59 955	55 000
Telefon	94 256	80 000
Filmkidolg.	0	5 000
Fénymásolás	354	5 000
Nyomtatvány, CD	11 253	15 000
Megbízás	28 560	28 560
Postaklts.	347 821	400 000
Admin. Ell.	0	37 500
Hirdetés	30 000	30 000
Eszközök	13 440	30 000
Reprez.	9 480	20 000
Pályázatírás	0	90 000
Összesen	1 262 627	1 996 060

Philips 32V 1939-40.

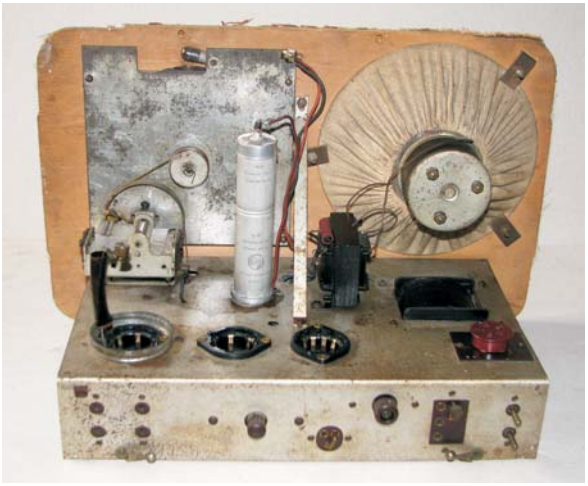

A 32V a Magyar Philips Művek utolsó 2+1-es típusa volt az 1940-es évjáratnál.1941-től kivéve a telepes rádiókat a Philips csak szuper készülékeket állított elő, a luxus 2+1-esek helyett kisszupert hozott ki a gyár 3 csővel.
Készült váltó és univerzális kivitelben is, most csak a váltóáramú kivitelt ismertetem.
Külsőre nem számít luxuskészüléknek, de a kerek skálája miatt a gyűjtők és a laikusok is szeretik. Érdekes, rádiógyáraink ritkán állítottak elő kerek skálával készüléket, a Philipsen kívül csak a Siemensnek volt egy két kis bakelitkészüléke a 40-es évek végén. A kerek skálát mi gyűjtők sokszor óraskálának nevezzük eképp, ha az egyik gyűjtő szóbahozza a 32 V-t, a másik hirtelen nem tudja melyik az, amaz pedig gyorsan rávágja, tudod az óraskálás, és már meg is van az azonosítás.
Nos, ez a 32 V-nél téves, ezt rosszul szoktuk meg, mert a Philips reklámjaiban és a gyári ismertetőjében újdonságként ismerteti, mint Philips-napskálát. Olvassuk csak az 1940-es ismertető ide vonatkozó részletét.
Tehát a Philips büszke volt a kerek napskálájára, igaz ez csak olyan reklámszöveg volt, de mint afféle újdonság el lehetett adni vele a készüléket. Mindenesetre ez a 32 V-nél jól sikerült és elegáns is a vastag bakelitkerettel, fekete alappal, fehér betűkkel. Az élvilágítás jól kiemeli az átlátszó középrészt és körsávot. Mögéje aranyszínűre festett hátsó lap került, melynek színe jól harmonizál a skála középvonalán végigfutó széles polírozott fém díszcsíkokkal.
A készülékház szép barna furnérborítást kapott és érdekesség az elöl körbefutó íves peremrész feketére festett a lábazattal együtt. Ez illik a skálához is. Az egész hangfalrész, mint előlap a hangszóróvászonnal van beborítva. Csupán alul egy keskeny rész van fából a gombok mögött. Ezt a felépítést, mint előnyös megoldást a Philips már 1939-ben felismerte, nézzük csak meg a háború után az 50-es években az egyszerű néprádiók is hasonló felépítéssel készültek. Az élek feketére festése pedig később a szovjet rádiók jellegzetessége lett, igen sok orosz készülék készült ilyen megoldással.
A 32 V mint kis típus természetesen a kevesebb pénzű nagyközönség részére készült, és aszerint reklámozták is. Ára készpénzben: 195 Pengő volt, pontosan annyi, mint amennyibe az egy évvel korábbi elődje, a 31 V került. A 32 V műszakilag a jól bevált 31 V továbbfejlesztett változata volt, így kezelőszervei ugyanúgy három ikergombból áll. Baloldalt nagy gomb visszacsatolás, kisgomb antennacsatolás, középen nagygomb a fix helyi adó kapcsolója, kisgomb a hálózati ki-bekapcsoló és takarékkapcsoló. Jobboldalt nagygomb az állomáskereső, kisgomb a hullámváltó. A gombok új típusok a nagyok száma Futurit 7186. A kicsik rézgyűrűvel vannak díszítve számuk 7185, illetve a gravírozástól függően 7187, 7188. A hátlap a többi Philipshez hasonlóan feketére festett három csoportban lyukakkal, kevés felirattal ellátott. Itt is van újdonság, szakítottak a sok réz kallantyúval, felül egy résbe kell illeszteni a hátlapot és csak alul van a shasszin két rögzítő fül. Később az összes rádión hasonlóan rögzíthető a hátlap, mint bevált módszer.

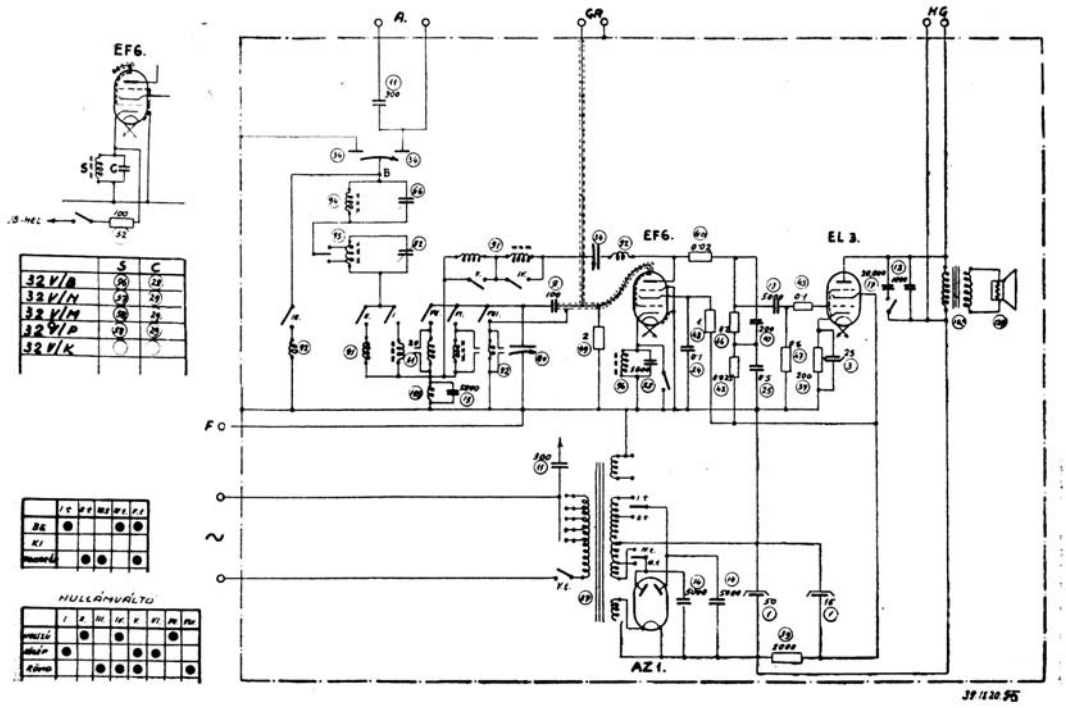

A hangszóróvászon drapp színű, „Philips" vászon, és ez az ami a bemutatott készülékben nem eredeti. A mintapéldány már kb. 15 éve esett át felújításon és mivel az eredeti anyag igen sérült volt, akkor erre a világosbarna durva szövésű anyagra esett a választásom, mely igen jól illeszkedik a készülék megjelenéséhez.
A 31 V-nek fenéklapja nincs, ugyanis alul zárt a készülékház. Ez akkortájt nem jellemző, szerintem ennek műszaki oka van. A Philips a kávagyártásnál új technológiát vezetett be, mely valószínű jelentősen egyszerűsítette és olcsóbbá tette azt. Ez a következő volt, az oldalakat hajlítással egy darab rétegelt lemezből alakították ki, a hajlítást a belső oldalon többszöri befűrészeléssel oldották meg, majd összeállítás után a hajlításoknál a befűrészeléseket belül furnérlemezzel ragasztották le merevítésül. Ez annyira jó megoldásnak bizonyult, hogy nézzük csak meg, a háború utáni sok Orion, Terta, VT, készülékeknek is és még a TV-knek is így készültek a káváik. Tehát a Philips ebben is újat hozott. 1940. körül a többi gyár is kerekített készülékeket gyártott, csak tömör fából alakítottak kis a sarok részt. Tehát valószínű, hogy a 31 V-nél az új technológia miatt már nem tettek alulra nyílást, gondolom nem akarták meggyengíteni a mindössze 8 mm-es anyagvastagságot.
Belső felépítésre nagyon hasonlít a 31 V-re, hisz ennek továbbfejlesztett változata a 32 V. A skála mechanika egyszerűsödött, mindössze egy ónozott vaslemez. Középre került az elforduló skálamutató, melyet egy rugó ellenében forgat a skálahúr. A skálamutató tengelyére belül egy fémdob került, ebben belül helyezkedik el a rugó, mely alaphelyzetbe állítja a mutatót. Az alaphelyzet a forgókondenzátor kiforgatott helyzeténél van a magasabb frekvenciák felé. A forgókondenzátor dobja és a mutató dob mérete úgy van meghatározva kb. 1:2 hogy a forgó teljes ki-be forgatásánál a skálamutató teljesen körbeforogjon a 360 fokos skálán. Az állomáskereső gombja, pedig a forgó dobját éppen megfelelő áttétellel hajtja. A forgó dobja pedig még a billenő antennatekercset is állítja a hullámhossztól függően. Az egész igen egyszerű és jó megoldás, gondoljuk csak az egy két évvel ezelőtti igen bonyolult skálamechanikákra.
A hangszóró már permanens dinamikus, a váltóáramú gépeknél általában még gerjesztett szokott lenni ekkortájt a drága mágnes miatt. A hálózati trafó a shasszi aljára került, így egyszerűbb a huzalozás. A shasszi ezüstszínűre festett, a huzalozás színes gumiszigetelésű huzallal. Az elkó gyári Philips, emeletes iker típus, de gyárilag szerelték RHEO típussal is. Csövek EF6 audion fémburában a gerjedés miatt, EL3 végcső vagy Philips EL3D, egyenirányító AZ1. Az EL3D az EL3 kisebb átmérőjű vékonyabb változata, a Philips és a Tungsram gyártotta.
A kapcsolási rajz hasonló a 31 V-hez, de a 32 V-nél az EL3 előfeszültségét külön katódellenállás állítja elő. Így lehetett iker elektrolit kondenzátort alkalmazni közös negatív pólussal. Takarékkapcsolásban kevesebb anódfeszültséget ad a hálózati trafó, így csökkentett teljesítménnyel üzemel a rádió. Hangszínszabályozó nincs, kapcsolóval átkapcsolható magas-mély hangszínre. Az audion rész gondosan kimunkált szerkezet három hullámcsapdával vasmagos tekercsekkel.
Mivel csak 2+1-es készülékről van szó, nem nagy gond a megszólaltatása, problémát az alkatrészek eredetisége okozhatja. Ellenállások és kondenzátorok pótlásánál barna Remix típusokat használjunk. Ha valami hiányzik, másik roncs Philips készülékből „termelhetjük" ki.
A bemutatott példány már vagy 15 éve lett felújítva, de szerencsére szép és jó állapotban volt. Gyári száma: 322469.

Kóger László

32 V

Feszültségek és áramadatok:

Áramfelvétel			Csövek	Hálózat	Va Volt		Vah Volt		Vg 2 Volt		Vg 1 Volt		Ia mA	Itr mA	Ig2 mA
Feszültség	Normál	Takarék			érték	mérési pont	érték	mérési pont	érték	mérési pont	érték	mérési pont		érték	
110	375	325	EF 6	110	50	Anód-érintk.	—	—	27	segédrács érintkező	—	—	0·74	—	0·22
125	325	270													
150	275	245	EL 3	,,	248	,,	—	—	255	,,	6·5	200 ohm ellenállás két végén	27·—	—	2·5
220	185	165													
245	165	145													
			AZ 1		Legnagyobb feszültség: Normál: 267 Mérés: fűtőszál érintkező										

Alkatrészek

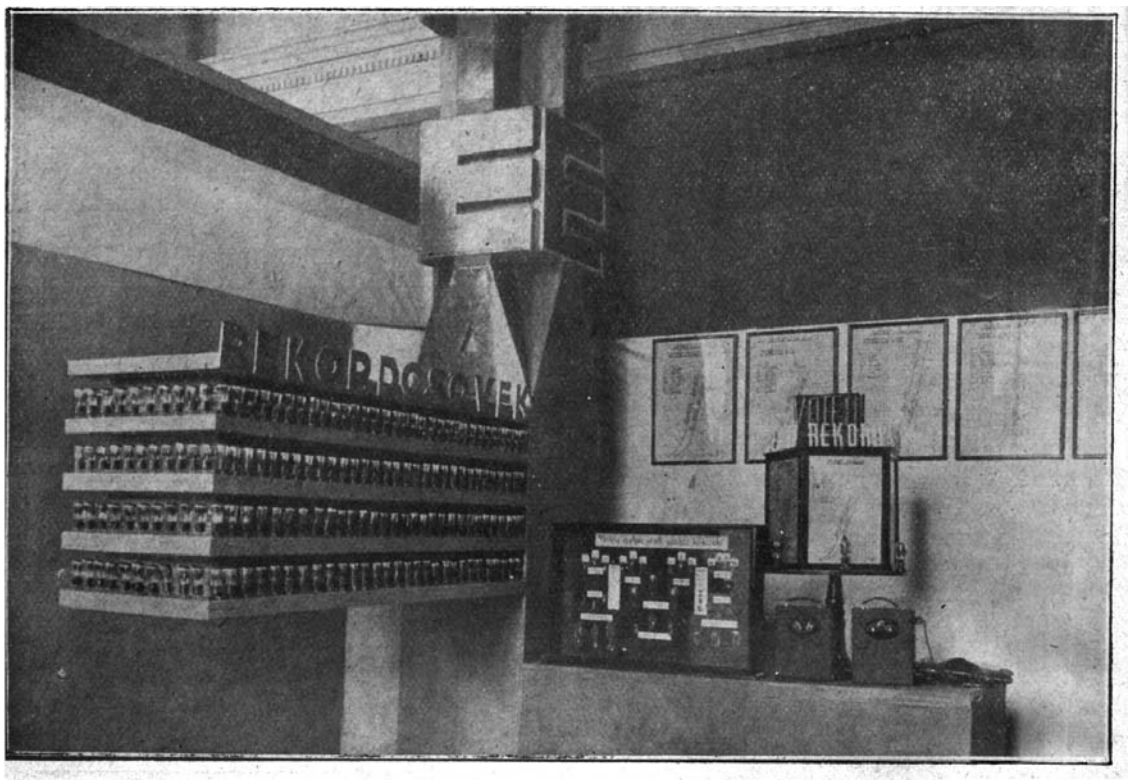
Szám	Megnevezés	Megjegyzés
1	Nedves Elko Type Rheo	50+15 MF
3	Száraz Elko Type Rheo	25 MF 12.5 V
9	Blokk	100 pf 1500 Vv
10	Blokk	200 pf 1500 Vv
11	Blokk	300 pf 1500 Vv
12	Blokk	1000 pf
13	Blokk	5000 pf
14	Blokk	5000 pf 2500 Vv
15	Blokk	5800 pf 1500 Vv
17	Blokk	20.000 pf 1500 Vv
24	Blokk	0.1 MF 1500 Vv
25	Blokk	0.5 MF 700 Vv
28	Trolitulblokk	5600 pf
31	Huzalkondenzátor	cca 20 pf
34	Forgókondenzátor (kettős)	150+500 pf
37	Szilit	200 ohm 1 W
39	Szilit	2000 ohm 1 W
40	Szilit	20.000 ohm 0.5 W
42	Szilit	25.000 ohm 0.5 W

Szám	Megnevezés	Megjegyzés
45	Szilit	0.1 Mohm 0.5 W
46	Szilit	0.2 Mohm 0.5 W
47	Szilit	0.6 Mohm 0.5 W
49	Szilit	2 Mohm 0.5 W
52	Szilit (Bp. és relék))	100 ohm 0.5 W
57	Hullámcsapda tekercs	Nyiregyháza
58	Hullámcsapda	Pécs, Miskolc
66	Állítható kondenzátor	
72	Állítható quetsch	540 pf
80	Egyes forgó	
87	Hálózati trafó	
91	Tekercsszerelvény	
92	Rövidhullámú tekercs	
94	Hullámcsapda tekercs	
95	Hullámcsapda tekercs	
96	Hullámcsapda tekercs	
105	Csatoló tekercs	
108	Kimenő trafó	
129	Hangszóró	9646

Képek a rádiókiállításról

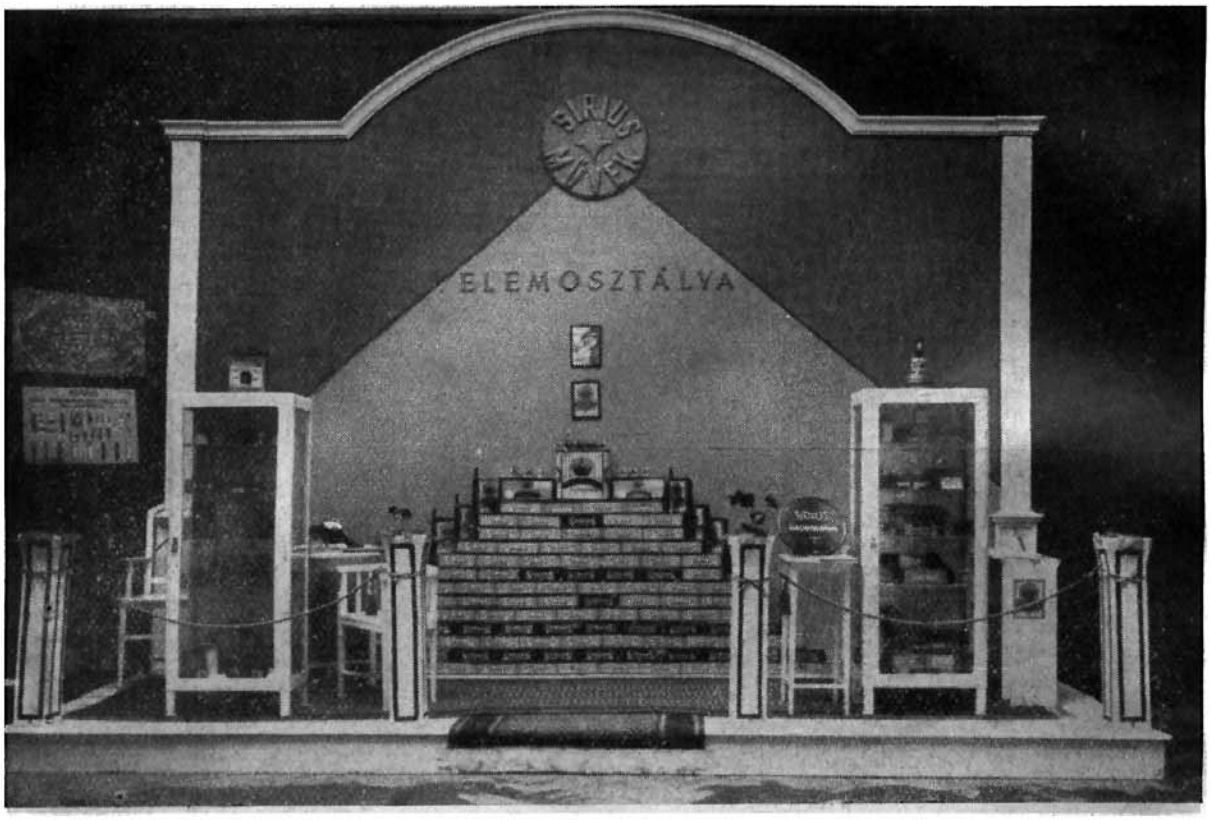

Főbejárat.
A magyar rádiógyárak reneszánsz terme.

A Vatea-pavillon a rádiókiállításon.

Források: Rádió és Gramofon hírlap 1930/18/19.szám

SIRIUS MŰVEK

akkumulátor és elemgyár r.-t.

Budapest, VI., Petneházy ucca 72. szám.

Telefon: Automata 624—02.

Városi iroda: VIII., Szentkirályi ucca 31. szám. Telefon: József 434—49.

Gyártmányaink:

KORONA ANÓDTELEP 10 V — 150V-ig minden feszültségben garantáltan vegytiszta anyagból„ a gyártás minden fázisánál külön ellenőrízve, az élettartamot jelentékenyen növelő **„Cornelit“ szigeteléssel.**

KORONA ZSEBLÁMPAELEM 4.5 volt.hosszú raktározó képesség, hosszú égéstartam, garantáltan vegytiszta anyagból, a gyártás minden fázisánál külön ellenőrízve, az élettartamot jelentékenyen növelő **„Cornelit“** szigeteléssel.

„KORONA“ BOTELEM.

„SIRIUS“ FŰTŐELEM 1.5 V — 4.5 V-ig nagy ampere kapacitással.

„WESTINGHOUSE“ száraz egyenirányító 110 és 220 voltra 1 ampere erősséggel.

„LE CARBON“ fűtőelemek minden nagyságban.

„VARTA“ typusú akkumulátorok rádió-, autó-, és világítási célokra.

Gyártmányainkért a legmesszebbmenő garanciát vállaljuk.

OROSZLÁN

anódtelep Veranit szigeteléssel minden feszültségre 10—150 Voltig

ELTAX

anódtelepek Veranit szigetelés-sel minden feszültségre 10—150 Voltig

DURA-GOLD

Batteria és botelem Veranit szigeteléssel

OROSZLÁN

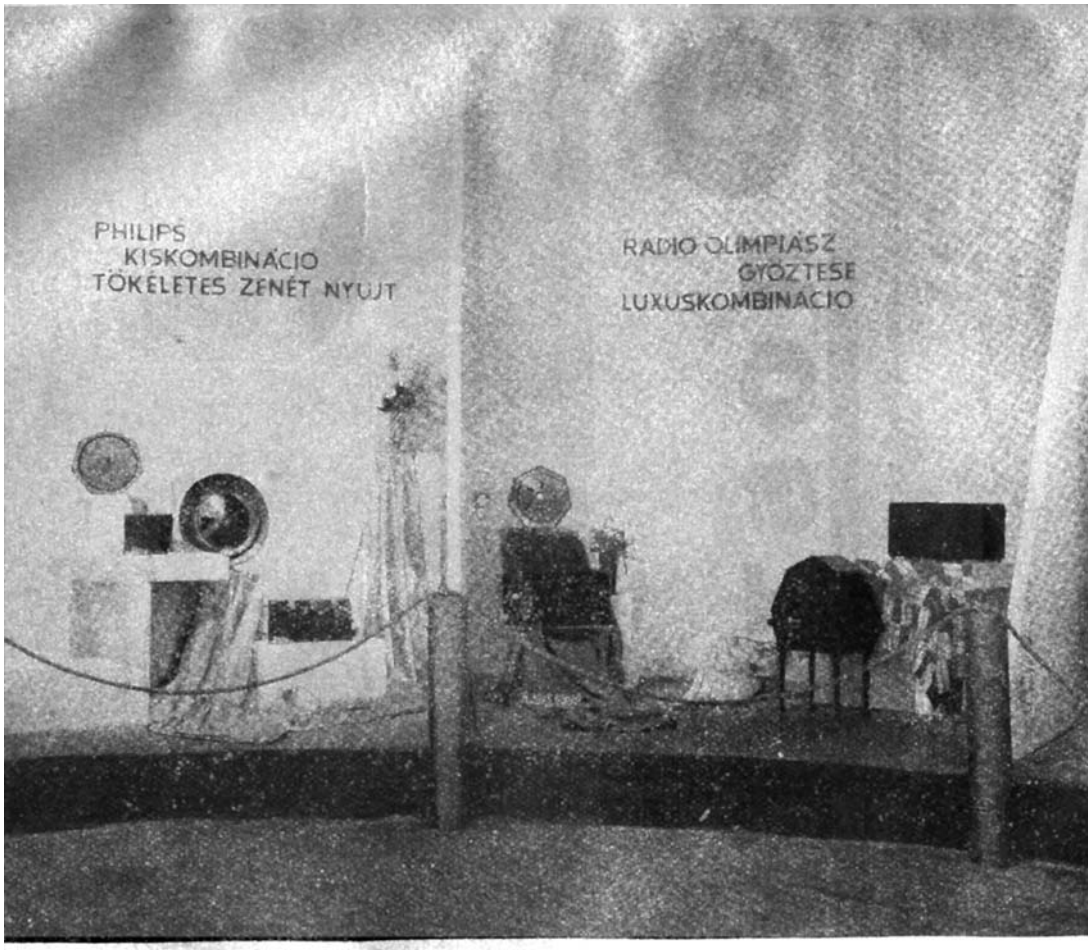
zsebelem és botelem Veranit szigeteléssel

DURA

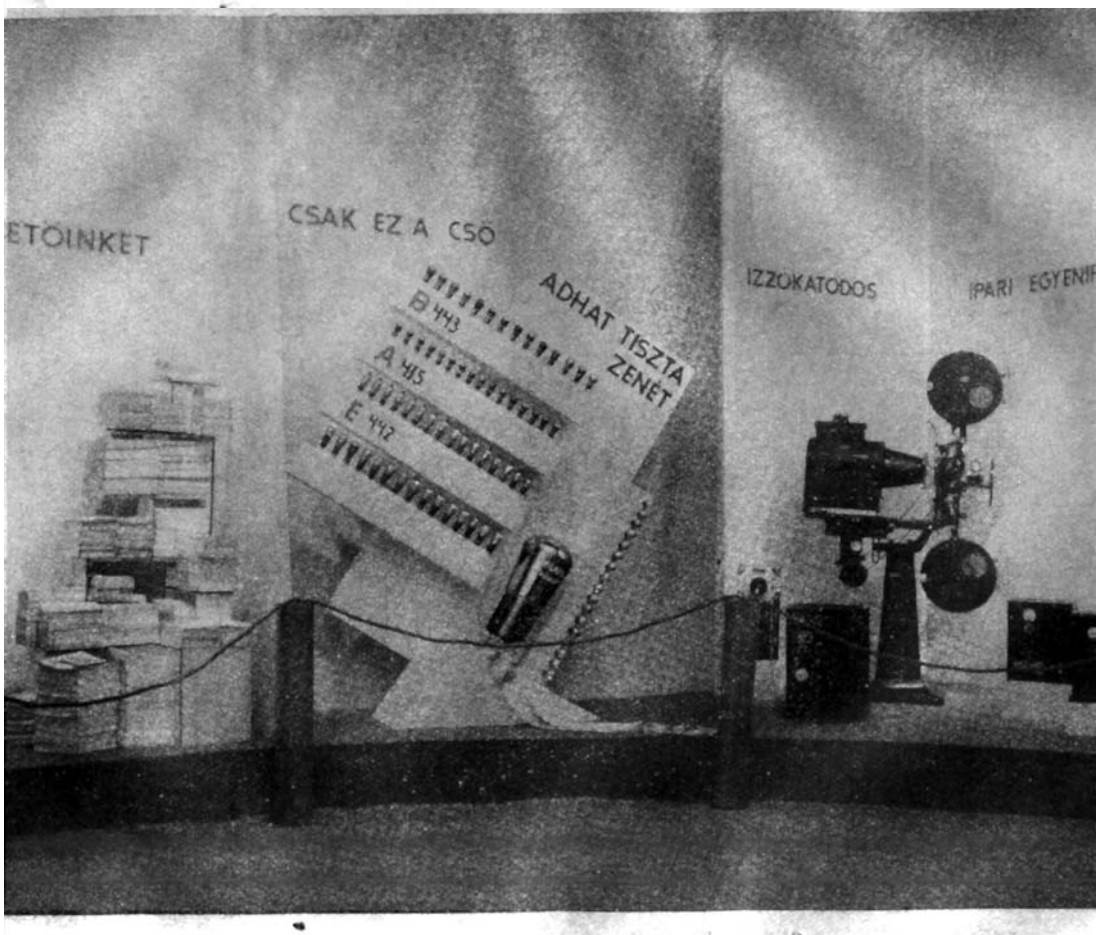
rendes anódtelepek 22—120 Voltig

Hirschl és Társa galvánelemgyár

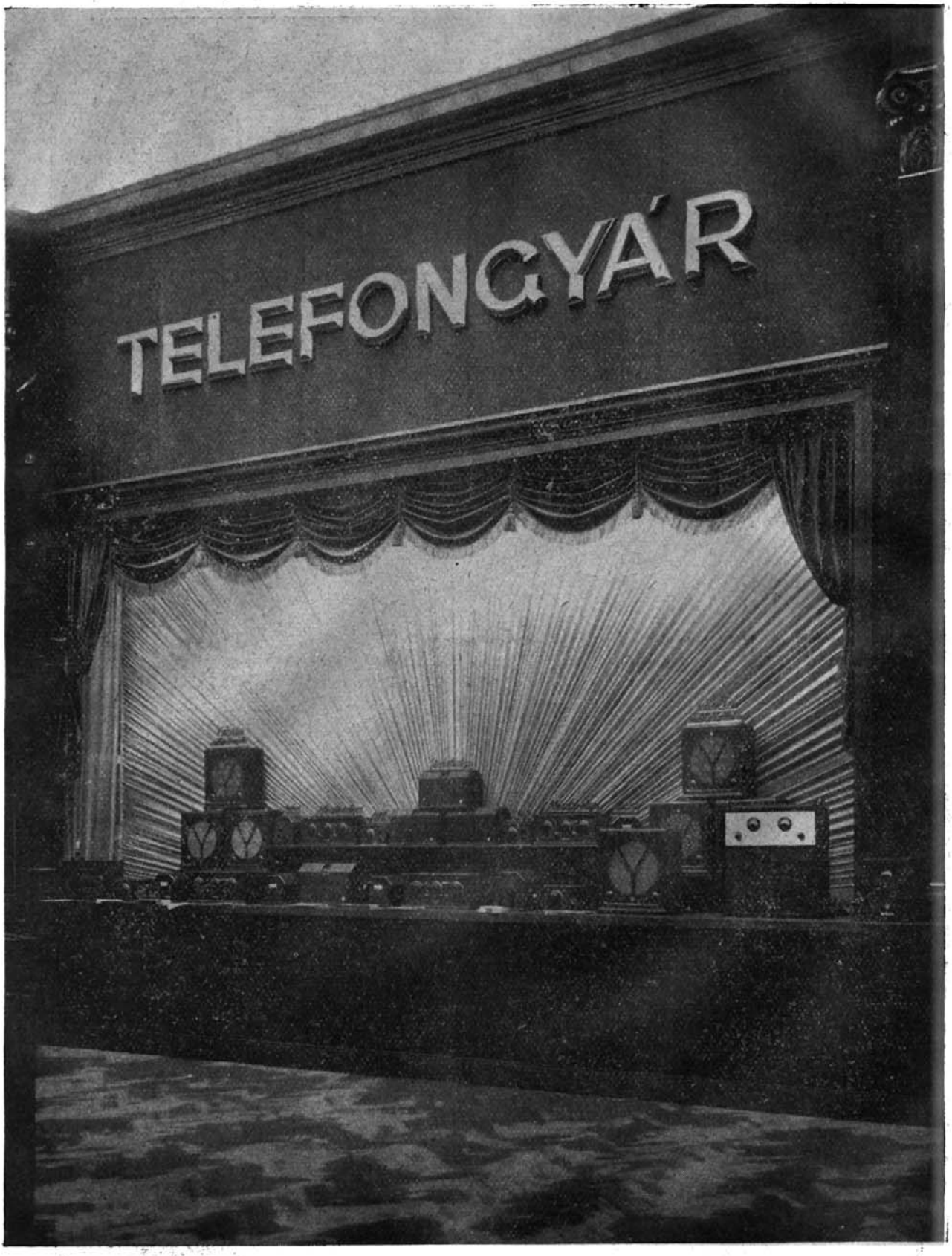
Budapest, V., Korall ucca 11.

A csodakör. (Részlet a Philips teremből.)

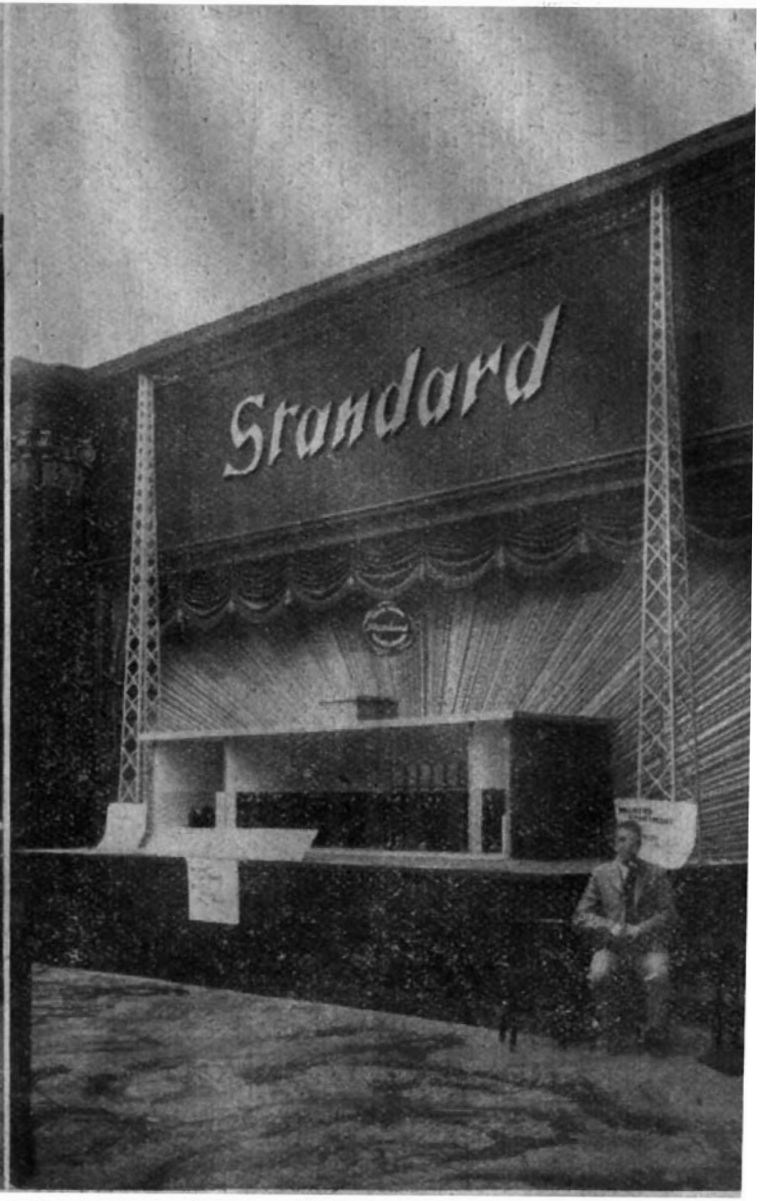
A csodakör. (Részlet a Philips teremből.)

A Telefongyár pavillonja.
Jobboldalt az új nagyteljesítményű erősítő berendezés, középen Stabilodyn hálózati Európavevő, két oldalt „Glória" hálózati készülékek beépített hangszóróval.

A Tungsram kiállítás.

Standard 100 kilowattos adóállomás modellje.

SÉTA A RÁDIÓKIÁLLITÁSON

Standard adóállomás a rádiókiállitáson

Elektrogramofon, mely csak árnyékban szól. — A fotócella csodái.

A Nemzetközi Vásár Rádiókiállításán a Műcsarnok termeiben eddig még nem látott arányokban és apparátussal vonul fel a legnagyobb magyar rádiógyár, a „Tungsram-Standard" világmárka. Hatalmas, szinte monumentálisnak mondható építmény diszíti kiállítási pavillonjait, amely *teljesen betölti a Műcsarnok első nagy termét.* A szineknek és látványosságoknak abban a tobzódásában, amely a Műcsarnok termeiben szemünk elé tárul, is megkapó képet nyujt a *Magyar Rádiógyárak termének* nemesvonalú, ízléses, harmonikus szinezetű architektúrája. A *Tungsram-Standard* kiállítás évről-évre a Nemzetközi Vásár rádióosztályának legérdekesebb látnivalójával szolgál a közönség százezreinek. Az elmult évben a *Tungsram-Standard térkép* volt a rádiókiállítás szenzációja, amelyen automatikusan működő különböző színű izzólámpák jelezték a Tungsram-Standard konszernnek az egész világra kiterjedő szervezetét. Ez évben új, talán még a mult évit is felülmuló látványosságról gondoskodott az amerikai méretű gyár látogatói számára egy

Standard-Western rendszerű tíz kilowattos Broadcasting (rádióhirmondó) állomásnak miniatür modelljét

mutatja be a közönségnek.

Az elmult évben a hatalmas Tungsram-Standard térképen *piros izzólámpák* jelezték a *Standard* adóállomások egész Európát behálózó láncolatát, Milano, Kattowitz, Prága, Barcelona, Paris, Stockholm a mértföldkövei a Standard adóállomások előretörésének, sőt Island szigetének fővárosában, messze északon Reykjavikban is Standard adóállomás van üzemben. Már Japán is három óriási teljesitményü, *15 kilowattos* Standard rendszerü adóállomást szerzett be és jelenleg is építi a Standard gyár Európa legnagyobb adóállomásait, a prágai 120 kilowattos és a 45 kilowattos svájci óriásadót.

A *Standard adóállomások sajátos rendszere* magyarázza kiváló teljesítményüket. A moduláció egészen kis teljesítménnyel történik, ezt követi egy megfelelő nagyfrekvenciaerősítés, mely *kifogástalan hangvisszaadást* biztosit. A magasfrekvenciájú hordozó hullámok egy kristályvezérlésű oscillátor cső által termeltetnek. A kvarckristály a frekvencia állandósításának biztosítására szolgál, a szelektivitását pedig a közbenső erősítő fokozat, amely az oscillátorcsövet a modulátortól elválasztja, míg a moduláló zeneáram csak megfelelő felerősités után jut az oscillátorba, amely a Western egyik legkiválóbb mérnökének, *Heisingnek* módszerével működik. Ezután *többfokozatú nagyfrekvenciájú erősítés* következik újszerű alapon.

A Sandard-adók kiválóságát bizonyítja Európában egyre növekvő elterjedésük, mert a Standard adóállomások úgy a hang természetes reprodukciója, mint hatótávolság szempontjából egyaránt a legkiválóbbat nyujtják.

A Standard-adók 1, 2, 5, 7, 10, 15, 20 és 120 kilowattos típusokban kerülnek forgalomba, az üzemi áramot pedig *motorgenerátorok*, illetőleg motorgenerátorokkal kombinált *egyenirányitók* szolgáltatják, amelyek tulajdonképpen a jól ismert Standard anódpótlók óriástípusai.

Az adóállomás modellje rendkívül szemléltető képet nyujt annak berendezéséről. Mint a modellen is látszik,

az összes életveszélyes feszültség alatt álló alkatrészek rácsozattal elzárt helyen vannak,

amelyek felnyitása egyúttal az áramot automatikusan kikapcsolja.

Érdekes, hogy az adóállomásokban alkalmazott csövek oxydkatóddal készülnek, amely viszonylag csekély fogyasztás mellett igen nagy emissziót és rendkívül hosszú élettartamot nyujt. Az adókban 50 és 250 wattos léghűtésű csövek és 10, illetőleg a nagyobb teljesítményű adóknál egyenkint negyven kilowattosak nyernek alkalmazást. A *Standard-Western* rendszerű adóállomások más konstrukciókhoz viszonyítva, aránytalanul kis helyet foglalnak el és tökéletes védelmet nyujtanak a kezelőszemélyzetet érhető balesetek ellen.

D nem az adóállomás modellje a *Tungrsam-Standard* terem egyetlen látványossága. Nem kisebb szenzáció lesz a közönség számára a világhírű Tungsram *„Nava" fényelektromos cellák* működésének demonstrálását szolgáló rendkívül elmés berendezések. Egy elektromos gramofon, amely Standard Conus hangszóróval kapcsolatosan van felszerelve egy fotocellával, amely, ha a fotocellához kezünket közelítjük, az azzal kapcsolatos relészerkezet útján automatikusan üzembe jön és egy lemezt lejátszik, míg a gramofonlemezzel kapcsolatos fotocellás relét az árnyék, a fény hiánya hozza működésbe, a mellette elhelyezett másik fotocellás berendezés éppen fény közelítésére reagál, amikor is egy reklám transzparens villan fel a fény hatására, demonstrálva tulajdonképpen *Marconi* leutóbbi kísérletét, amely lényegében nem más, mint a szemünk előtt lejátszódó fenti folyamat.

A *Tungsram-Standard* kiállítás még sok más látványossággal is szolgál a vásár látogatóinak. Működésben levő automatikus telefonközpontok nyujtanak betekintést a laikus számára is a technika titkaiba, amelyeken a szinte emberi agyhoz hasonló tökéletességgel és precizitással működő *automatikus telefonközpont* szerkezete alapul. Szinte csodával határos, hogy egy kis aluminium szekrényben tökéletes telefonközpont van elrejtve, amely 20—100 vonal kapcsolását végzi teljesen automatikusan, minden emberi erő igénybevétele nélkül. Tanulságos fényképsorozat és a gyártás minden fázisából származó rendkivüli szemléltető módon táblákra rendezett félkészítmények mutatják be a Tungsram báriumcsövek és Tungsram izzólámpa gyártásának menetét. Természetesen üzemben látható a gyár legmodernebb hálózati konstrukciójú Európavevő készüléke a *Sandardyneö* a *Standard Conus hangszóval* kapcsolatosan, továbbá a világhírű Standard hangerősítő (Public Adress) berendezés, a Western rendszerű és a hangosfilmeknél használt *Western elektrodinamikus hangszóró.* De felvonul gyártmányainak teljes sorozatával mindkét gyár, közöttük a *Tungsram, a világítástechnika legújabb vívmányát,* az *átlátszó- és homályosüvegű izzólámpák* előnyeit egyesítő *napfénylámpát mutatja be.* Az előcsarnokban elhelyezett *hangerősítőberendezése* pedig messzehallható hangon továbbítja a vásár ingyen közönsége számára is a legkitünőbb művészlemezeket és tánczenét. Teljes összeállítást mutat be a gyár kiváló teljesítményű báriumcsöveiből, amely szemléltetően mutatja a csövek használhatóságát és előnyeit.

A kis kiállított adóállomás csak modell, de modellje annak a nagyteljesítményű, ma a legtökéletesebbnek mondható Standard adóállomásnak, amely Európa egyik legmodernebbül berendezett gyártelepén kerül előállításra, amely több mint *ötezer munkásnak és ötszáz mérnöknek* nyujt megélhetést, amelynek egyetlen legújabban elkészült műhelye egymagábanvéve is *2000 munkás* számára létesít munkahelyet. Reméljük, hogy rövidesen a rádiómozgalom tervbe vett gyökeres reorganizációjával kapcsolatosan Magyarországon is megszólal a Standard adóállomás, bizonyítékául a magyar ipar teremtő erejének.

A csodakör

A sablontól teljesen eltérő és szokatlan formában építette ki a *Philips rádió rt.* műcsarnoki kiállítási termét. A termet köralakban 10 fülkére osztva képezte ki, a fülkék mindegyikében az eladás egy-egy osztálya jutott megfelelő képviselethez. A terem közepén köralakú hatalmas méretű csillár nyert elhelyezést, amely forgató szerkezettel ellátva, a csodakör egyes fülkéinek megfelelően állandóan más és más színnel világítja meg hatásos fényeffektusokkal a kirakatszerű fülkéket. Szinte színpadi hatást kelt, amikor az elsötétített tetőzetű teremben felgyulnak a rivalda lámpáihoz hasonlóan a nagy körcsillár különböző színű izzói és a csillár alján szivárvány színekben pompázó neon betűk. A rendkívül hatásos fényeffektusok tervezését és kivitelét a *világítási osztály* végezte, bizonyítékot szolgáltatva, hogy a rádióhoz hasonlóan ebben is vezető szerep illeti meg a Philips rt-t. Piros, majd zöld, majd kék, majd sárga és ibolya színű fényárban úsznak a csodakör egyes fülkéi, amelyekben ott látjuk a cég minden osztályának reprezentativ kiállítását. *Rádiókészülékek, erősítők, a rádiókészülékek modernizálása, a Philips elektroncsövek,* ujdonságként az *egyenáramú hálózati készülékek, moziegyenirányítók, transzformátorok, csodacsövek,* stb. láthatók az egyes fülkékben, amelynek mindegyike a Philips cég egy-egy gyártmányának nyujt harmónikus és stílszerű környezetet. A közönség szórakoztatásáról egy újtípusú elektrodinamikus hangszóróval kapcsolatos 50 wattos erősítő berendezés gondoskodik, amely eddig el nem ért tökéletességű közvetítését szolgáltatja a *Philips-műsornak.*

A csodakör mögött ugyanis a vásár tartama alatt mikrofon van fölállítva, működni fog a *Philips-studió,* ahonnan gramofonlemezek mellett legkiválóbb művészeink fogják személyes felvilágosítások nyujtása céljából.

Külön érdekessége a Philips kiállításnak az, hogy a Philips Rádió Rt. a szenzációs csodakör bemutatása mellett friss levegőről is gondoskodott látogatói számára. Az irodahelyiség mellett ugyanis a *Magyar Szellőzőművek* által szállított nagyteljesítményű *Exhaustor* levegőtisztító és szellőző berendezés nyert fölszerelést, amely percenként *ötezer köbcentiméter* friss levegőt szolgáltat a *Philips-terem* látogatóinak és így valóságos oázist fog jelenteni a melegebb napokon a kiállítás termeiben hullámzó embertömegek számára.

A *Philips Rádió Rt.* nem technikai leírásokat, nem részletekbe menő aprólékosságot kíván nyujtani a kiállítás látogatóinak, hanem egységes *áttekinthető képet* arról az áriási anyagról, amelyet ma már a Philips rádió különböző osztályai felölelnek, erre pedik keresve sem lehetett volna alkalmasabb megoldást találni a *csodakörnél,* amely valóban méltó környezetben és formában mutatja be a vásár látogatói számára a Philips cikkeket, köztük az ezuttal először bemutatásra kerülő két egyenáram készüléktípust, a *2524.* és *2552.* számú háromcsöves egyenáramú készülékeket. Az a csodálatos, szinte amerikai méreteket is túlszárnyaló fejlődés, amelyre a Philips Rádió Rt. az elmult évben Magyarországon visszatekinthet, méltó kifejezésre jut a rádiókiállítás Philips-termében. A Philips név fogalommá vált Európaszerte a kvalitás és teljesítmény fogalmával, a Philips szó, a Philips védjegy az, amely bizalmat és elismerést kelt úgy a szakértők, mint a laikusok között és megnyugvást a tekintetben, hogy a Philips gyártmány a technikai tökéletesség, a megbizhatóság és teljesítmény legmagasabb fokát jelenti. Hatalmas, pihenést nem ismerő, éjjelt, nappalt eggyé tevő, fáradságos munkának eredménye az, hogy nálunk ma már a Philips nevet a legkisebb gyermek is ismeri és a Philips szót hallva, önkéntelen asszociációval a rádióval hozza kapcsolatba.

Philips rádió, ez a név ötlik minduntalan szemünkbe ujságok hasábjain, plakátokon, neonreklámokon, a mozivásznon, az ötletes és célravezető reklám számtalan faját véve igénybe és egyúttal biztosítva a Philips gyártmányok számára azok utólérhetetlen kelendőségét.

A *Philips Rádió Rt.* fejlődése valóban az amerikai méreteket is túlszárnyalja. Csodálatosnak látszik ez a dekonjunktura az általános gazdasági pangás, a súlyos gazdasági viszonyok közepette, pedig megérthető a Philips *„csodakör"*-ben a Műcsarnok *Philips-termében* látottak alapján. Harmonikusan egyesülnek az egyes osztályok egy egésszé, egy nagy cél érdekében dolgozik mindenki, nyujtja munkája, tehetsége legjavát, abban a tudatban, hogy munkájának eredményeiért gazdag jutalomban, bőséges ellenszolgáltatásban lesz része.

Amerikai stílus, amerikai méretek valósultak meg a *Philips Rádió Rt.* előretörésében, egy kis Amerika átplántálva a gazdasági krizisben élő Magyarországba, amerikai stílusú koncepciók és tervek valóraváltása.

Gloria

A *Jubileumi Nemzetközi Vásár* rádióosztályában, mint minden évben, ezúttal is domináló szerep jutott a *Telefongyár Részvénytársaságnak,* amely a magyar rádiómozgalom zsenge gyermekkorától kezdve mindig vezető szerepet játszott Magyarországon a rádióipar terén és úgy készülékeivel, mint alkatrészeivel a legnagyobb elismerést, tiszteletet és megbecsülést szerezte a *Telefongyár* hatalmas pavillonja fölött arany színekben ragyogó *T. R. T.* védjegynek.

A Telefongyár volt az első, amely vezető szerepéhez híven elsőnek gyártott Magyarországon *hálózati készüléket* és hozta piacra külföldet messze megelőzően a *tökéletes hálózati Európavevőt,* a teljesen új alapokon fölépített *Stabylodynt,* majd pedig ez év őszén a *Glória* hangszóróval egybeépített *kétcsöves készüléket,* amely tökéletes egyesítése a vevőkészüléknek, áramforrásnak és hangszórónak és rendkivül művészies kivitelű, selyemmel bevont faszekrényben egyesíti magában mindezeket. A *Glória* nem igényel komplikáltabb kezelést a hálózatra kapcsolva egy villanyvasalónál és egyetlen gombnyomásra árasztja magából a csodálatos tisztaságú és tökéletes hangszinezetű éneket, beszédet és zenét. Hangszinezete tökéletes, teljesen eliminálva vannak a hálózati zörejek és ámbár mint helyi- és körzetvevő került forgalomba, a helyiadót már antenna nélkül is óriási hangerővel hozza.

A *Glória* megkonstruálásával a *Telefongyár* úttörő munkát végzett és annak ellenére, hogy a *készülék már több mint egy fél éve forgalomba került,* ma is dominálja a piacot. A helyiadót antenna nélkül hatalmas hangerővel hozza, magasantennára kapcsolva pedig *8—10 külföldi adóállomást* vesz hullámcsapdával a helyiadó működése alatt is, hangszóróerősséggel, vidékről pedig már több helyen jelentették 18—20 nagyobb európai adóállomás hangszóróvételét.

Az idei rádiókiállításon újból *nem mindennapi ujdonságokkal* szerepel a *Telefongyár,* amelyek közül elsősorban az *egyenáramú Glória* érdemel említést.

Budapest nagy részében még ma is csak 110 voltos egyenáramú világítási hálózat áll rendelkezésre és ez nagy akadálya volt a rádió terjedésének is, mert a 110 voltos egyenáramú hálózat nem szolgáltat elegendő feszültséget a ma használatos nagyteljesítményű elektroncsövek számára, másrészt a rádiókonstruktőrök nagy része nem mert a számtalan típusban forgalomba került váltóáramú készülékekhez hason-

lóan egyenáramú helyivevőket forgalomba hozni.

Zseniálisan oldották meg a *Telefongyár* konstruktőrjei az egyenáramú Glóriánál a *fűtőfeszültség stabilizálásának problémáját glimmlámpa segítségével,* amely tökéletesen megvédi a készülék csöveit a hálózat káros, sokszor jelentős feszültségingadozásai ellen, másrészt pedig *a csövek mindig megkapják a Glimmlámpa által szabályozott áramból az optimális áramfeszültséget.* Nagy előnye az egyenáramú Glóriának továbbá az, hogy

alkalmazása teljesen veszélytelen,

mert a készülék kezelője nem juthat összeköttetésbe a hálózati áram alatt levő vezetékkel, vagy alkatrésszel.

A jubileuma vásár rádió kiállításának szenzációja a telefongyári Glória egyenáramú vevőkészülék, amely a gyár kiváló gyártmányainak teljes sorozatának keretében kerül bemutatásra. Ott látjuk a Telefongyár kiállításán a *váltóáramú Glóriát.* Az *1930-as* új típusú *Stabilodynet,* a *Stabilovolt* anódpótló váltó- és egyenáramú típusait, amelyek közül az egyenáramú típus már 110 voltos hálózatról is a stabilizáció elvének alkalmazásával a terheléstől teljesen függetlenül a 110 voltos hálózatról pontosan 90 voltos anódfeszültséget szolgáltat, amellett pedig egyszerű átkapcsolással a fűtőakkumulátor töltésére is használható fel.

A T. R. T. egyenáramú anódpótlója megoldotta a rácsfeszültség egyenáramú hálózatból való szolgáltatásának problémáját,

és valóban az egyes hüvelyeken jelzett feszültségeket szolgáltatja, *teljesen függetlenül a terheléstől.* Természetesen ott láthatjuk a *Telefongyár* kiállítási helyén a jól bevált *telepes vevőkészüléket,* a maga nemében ma is legjobbnak mondható *Neutrodyne* ötcsöves nutrodynvevőt, a rendkívül teljesítőképes és csinos külsejű Alfa egycsöves vevőkészüléket, a Superfilter hullámcsapdát és a Champion detektoros vevőkészüléket, amelyek a maguk nemében ma is a legtökéletesebbek a forgalomban levő készülékek között.

Az *egyenáramú Glória* mellett további szenzációját a Telefongyár kiállításának az új elektrodinamikus hangszóróval kapcsolatos erősítő berendezések adják meg, amelyek két típusban, 6 wattos és 15 wattos kivitelben kerülnek forgalomba. A Telefongyár új erősítőjével maradéktalanul megoldja a tökéletes hangerősítés problémáját és

a forgalomban levő erősítők bármelyikét túlszárnyalja a hangreprodukció és hangszinezet tökéletes voltát és torzításmentességét tekintve.

Külön berendezést készített a Telefongyár a *T. R. T.* összes hálózati készülékeinél alkalmazott stabilizáció demonstrálására, amely a laikus számára is a legszemléltetőbben bizonyítja, hogy stabilizáció alkalmazásával

lehetővé válik a hálózati készülék számára a teleppel teljesen egyenértékű módon, a terheléstől teljesen független, ingadozásmentes feszültséget nyerni.

Ez a stabilizációs elv nyert alkalmazást a hálózati készülékeken és anódpótlókon kívül az erősítőberendezéseknél is és biztosítja a természetes hangszinezetű és tökéletes hangvisszaadást.

A tavaszi vásáron a Telefongyár csak részleges bemutatását eszközölte ujdonságainak, mert a szezónt túlságosan előrehaladottnak tartja ahhoz, hogy *eddig még Magyarországon nem látott teljesítményű vevőképességű és szelektivitásu vevőkészülékét a nagyközönségnek bemutassa,* amely azonban már szintén teljesen készen várja az őszi rádiószezont. A rádiókiállításon bemutatott anyag is meggyőző bizonyságot szolgáltat a Telefongyár céltudotos, akadályt nem ismerő konstrukciós tevékenységéről, amely biztosította továbbra is vezető szerepét Magyarország rádióiparában és már a közeljövőben több új, szenzációs készüléktípus forgalombahozatalával fogja növelni a T. R. T. márka európai hírnevét.

A rádiókiállítás szenzációja az Orion-terem

Alig két éve annak, hogy az *Orion* izzólámpagyár programjába vette a *rádiócikkek intenziv gyártását* és máris egész Európában párját ritkító eredményeket ért el e rövid idő alatt a rádiótechnika terén. Az *Orion-gyártmányok*, a három fej-védjegyű rádiócikkek ismert és kedveltté lettek Európaszerte. Már a mult évi Nemzetközi Vásár keretében lezajlott rádiókiállításon is legnagyobb feltünést az ott bemutatott új *Orion-gyártmányok*, az *alacsonyfrekvencia-transzformátor*, a

Orion hatcsöves keretvevő.

normalizált elektroncsősorozat s hangszórók keltettek. Az őszi rádiókiállításon újabb meglepetéssel szolgált az *Orion Izzólámpagyár* látogatóinak, normalizált csősorozatát, árnyékoltrácsú és váltóáramú csövekkel egészítette ki, majd bemutatta *hangszóróinak normalizált típusait is*, amelyeknek mágnesrendszere és membránja sokéves tapasztalatok alapján a műszaki kutatás legújabb elvei szerint készült. Alig néhány hónap mulva pedig a *jubiláris Nemzetközi Vásár* keretében, a Műcsarnok legnagyobb *Orion-termében* még az eddigieket is felülmuló meglepetések várják a látogatót, az ujdonságok egész seregét hozza piacra az *Orion Izzólámpagyár*

Orion kétcsöves hálózati vevő beépített hangszóróval.

és egymagában *öbbet produkálva a kiállítás összes többi résztvevőinél.*

A Műcsarnok legnagyobb terme fo-

Orion elektrodinamikus hangszóró.

gadja be ez évben is a nemes faburkolatú Orion architekturát, a legnagyobb falfelület középpontján pedig óriási

koncerthangszóró házába beépített dinamikus, az első magyar elektrodinamikus hangszóró fogadja harsogva a látogatókat. Bemutatásra kerül az újdonságok gazdag sorozata, a *dinamikus hangszóró, háromrácsos végerősítőcső, négypolusú mágnessel ellátott hangszóródoboz* és a két új Orion készüléktípus: a *hatcsöves hálózati keretvevő* és a *kétcsöves hálózati vevő beépített hangszóróval*, amelyeknek mindegyike szenzációs teljesítményt nyujt. Az új csőtipusok, blokk-kondenzátorok és a szabadalmazott elektromos hideg forrasztópáka. Orion Rádió Iskola, amely a reklámszempontok teljes mellőzésével immár a rádiósok ezreit részesítette technikai kiképzésben, szintén külön kirendeltséggel működik a vásáron, felvilágosítással szolgálva a hozzáforduló amatőrök táborának.

Orion hatlámpás hálózati készülék.

Uttörő munkásságot végzett a Magyar Wolfram-lámpa-Gyár Kremenezky Rt. Budapest, amikor ezen a *rádiópiacon egyedülálló géptípust* forgalomba hozza.

Egy gombnyomás, egy tárcsabeállítás és néhány másodperc mulva a legtisztább hangon felcsendül sok száz, ezer km-ről a muzsika, ének oly tökéletesen, mintha azt magunk is személyesen hallgatnánk.

Sem magas-, sem szobaantenna, sem telep nem szükséges ehhez a készülékhez. Egy kis keret, egy eldugott hálózati csatlakozó zsinór, ennyiből áll a készülék felszerelése.

Az egytárcsás beállítás mellett 1 *fokon belül jelentkezik és tünik el az adóállomás a legkisebbtől a legnagyobbig*, mindannyian a legtökéletesebb szelektivitással, mindennemű áthallás, sivítás nélkül, majdnem mind egyforma hangerővel. Igy igazán az *Orion 7060.* és *7061.* hatcsöves hálózati rádióvevőkészülékkel csak elő kell keresni és venni a rádióműsort és ebből a nekünk megfelelő műsort szolgáltató állomást kikeresni és a készülékhez mellékelt táblázat alapján az illető állomást beállítani.

De nemcsak távoli adóállomásokra szelektiv az *Orion 7060.* és *7061. sz. készülék, hanem a helyi adóállomásra is*, úgy hogy a helyi adó áthallás még a legközelebb fekvő hullámhosszat dolgozó állomásnál sincs.

Az Orion 7060. és 7061. készülék *különleges ultra kapcsolással szerkesztett transzponáló vevőgép*,

mely az interferenciamentes teljesen élethű és szelektiv hangvisszaadás elérésére a legújabb kutatások alapján *Orion „Band pass" szűrőtranszformátorok* felhasználásával készült. A hangerőszabályozás a nagyfrekvencia részben a tekercs ellenállás változtatásával történik.

A készülék keretantennával a 200—2000 méteres hullámhosszakon működik tekercscsere nélkül. A beállítás csupán egy gomb forgatásával történik, miáltal a készülék kezelhetősége teljesen leegyszerüsödik és semminemű nehézséget nem okoz. Minden készülék zárópecséttel kerül forgalomba. Ezt a pecsétet feltörni semmi esetre sem szabad.

A készülék az ábra szerint két kivitelben készül és pedig dobozban és asztalba beépítve. A készülék *gramofon reprodukcióra is használható.*

A gépbe az alábbi csövek alkalmazása ajánlatos:

Orion GL 4/2 amp. egyenirányító cső.

1 Orion NDG 4 keverőcső.
1 Orion NH 4 audioncső.
3 Orion NA 4 nagy áthatású és
1 Orion P 4 legtökéletesebb hangszórócső.

Felelős szerkesztő:
Halmay Elemér.
Felelős kiadó:
Hauptmann György.
Nyomatott:
Hauptmann Béla, VI., Szív ucca 42.

Siemens készülékek 443 V

Ez már majdnem luxusszuper. Tartalmaz néhány kényelmi kiegészítést, mint pl. a hangszínszabályzóval együttmozgó mechanikus sávszélesség szabályzást, hangolásjelzőt, fiziológiai hangerőszabályzást és a hullámváltóval egyszerűen kapcsolható helyi adó választás lehetőségét. A 240 mm átmérőjű hangszóró magfelelő mélyhang kisugárzást tesz lehetővé. Aki sokallja a mélyhangokat, az levághatja a beszéd-zene kapcsolóval.Ugyanezeket mondhatjuk el az egy évvel korábbi 442 V típusról is, ez csak külsőleg tér el lényegtelen mértékben az ismertetett készüléktől. Rövidhullámú sávnyújtás nincs beépítve, ezzel majd az 543 V készüléknél találkozunk.

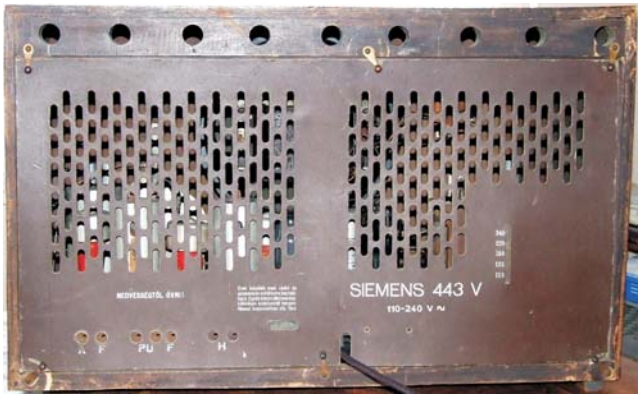
Nagyméretű dobozba helyezték, hosszú, külső (pozitív) állomásnév skálával látták el, amelynek megvilágítása oldalról történik, két, kiemelhető foglalatú, így könnyen cserélhető skálaizzóval.

A két nagyobb gomb (száma: T. 117-118) közül a bal a hangerőszabályzó, a jobb az állomásválasztó. A középső gomb (kisebb, száma: T. 101-102) a hangszín és a sávszélesség szabályzó, a tengelyek 6 mm-esek. A hullámváltó a készülék jobb oldalán, süllyesztve van elhelyezve. A panel kiemeléséhez leszereljük a forgatógombokat, kicsavarjuk a skálamutatót a skálahúrhoz rögzítő csavart, levesszük a hullámváltó gombját, valamint az alatta található fém poharat. Ekkor hozzáférhetővé válik a hullámsávot jelző színes korongot mozgató skálahúr. Ezt is le kell szerelni, mielőtt a négy rögzítő csavar oldása és a hangszóróra menő három, a skálaizzókat tápláló kettő és a kimenőre menő egy vezeték leforrasztása után kiemeljük a panelt. A szükséges műveletekre felhívják a figyelmet a doboz belsejére ragasztott, piros színnel nyomott cédulák, amennyiben még megvannak.

A skálaszerkezetet és a skálaüveget csak a hangszórót tartó előlap eltávolítása után lehet kiemelni. A hangszórót és a tartószerkezetet az 1. fotón mutatjuk be.

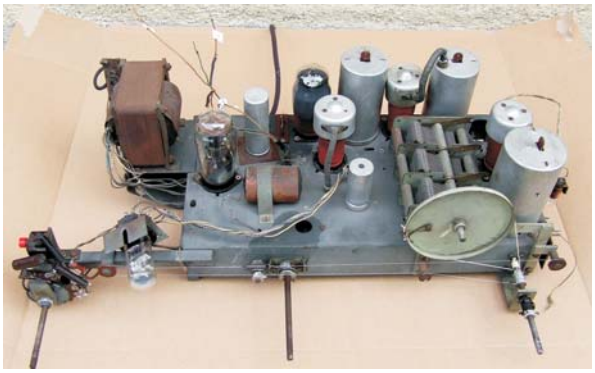
A hangerőszabályzó potmétert és a hálózati kapcsolót, bármilyen macerás munka, érdemes javítani, mert ilyen leágazásos potmétert nehéz beszerezni. A durvább hibák (elkó- és csőcsere) elhárítása után a mechanikus sávszélesség szabályzó beállítása következik, mert a húzózsinór rendszerint szakadt. Az első KF trafó árnyékoló buráját csak úgy tudjuk eltávolítani, ha a rácssapkáról leforrasztjuk, és az árnyékolt vezetékből kihúzzuk a bura tetején kivezetett zsinórt. Érdekesség, hogy a mozgatott tekercs közeli pozíciójában egy műanyag gyűrűben rövidrezárt menet van elhelyezve, ezzel csökkentették a kölcsönös indukció megnövekedése miatti elhangolódást. A 1. KF belső szerkezetét a 2. kép mutatja. A serlegek visszahelyezése előtt célszerű GDO-val a rezonanciafrekvenciát ellenőrizni, mert a tekercsekkel párhuzamosan 190 pF-es csillámkondenzátorokat alkalmaztak, ezek nem túl megbízhatók. A többi kondenzátor a nagyfrekvenciás egységben – szerencsére – kerámia. A serlegeken lévő furatok csak „keskenysáv" helyzetben teszik lehetővé a KF trafók hangolását.

A keverőfokozat behangolásnál nehézséget okoz a sokféle tekercs és trimmerkondenzátor megtalálása. A készülék, a rövidhullámú sáv és a helyi adók kivételével sávszűrős bemenetű (alsó kapacitív csatolású). A közép- és hosszúhullámú bemeneti tekercseket, valamint a középhullámú rezgőkörök beállító kondenzátorait árnyékoló burában helyezték el (3. fotó). A többi tekercs elhelyezése az alulról készített képen látható (4. fotó). A hullámváltó mögött és mellett vízszintes bakelitlemezeken az oszcillátor tekercseket helyezték el. Ezeket bedobozolt állapotban is lehet hangolni. Felülről lefelé: Bp. I. és Bp. II., balról jobbra: hosszú, közép és rövid oszcillátor (a trimmerek a tekercsek mellett). Oldalt függőleges lemezen, felülről lefelé: rövid, Bp. I., Bp. II. modulátortekercs és KF szívókör.

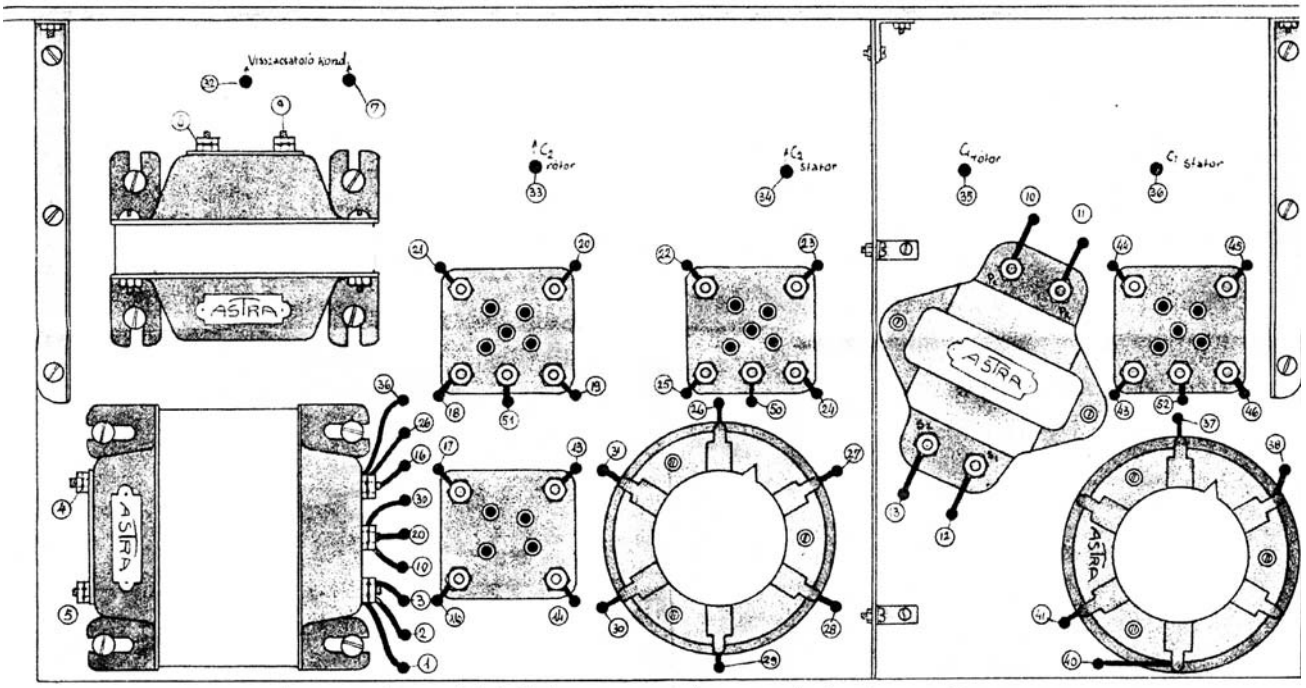

Ugyanezen a képen látjuk a sávszélesség szabályzó mozgató szerkezetét. A hangoláshoz 6 és 4 mm laptávú, hatszögletes belső kulcsnyílású, műanyag hangolókulcsot kell használnunk.
Még egy nehéz feladat a skálahúrozás. Az 5. kép mutatja, hogy a skáladob mozgatását selyem, a skálamutatóét fém skálahúr végzi. Mindkét skálahúr fixen van rögzítve a meghajtó tengelyhez, a tengelyen még mechanikus végállás biztosító is van.
Érdemes kitérni a hullámsávváltóval együttmozgó színes korong mozgatását végző szerkezet húrozására. Azért célszerű gyakorolni, mert a Telefunken 1941-es nagyobb készülékeinél is alkalmazták ezt a megoldást. A korong közepén lévő alumíniumtárcsa egyik oldalán egy rugó húzza a skálahúrt, a másik oldalán legördülő skálahúrt átfűzzük a tartószerkezet végén lévő csőszegecsen, és úgy vezetjük a hullámváltó tengelyén található alumíniumtárcsához. Nem egyszerű beállítani, hogy a hullámváltó állásának (R, K, Bp. I, Bp. II, H, Gr) megfelelő színű rész kerüljön az ablak és a megvilágító skálaizzó közé (piros, fehér, egy csík, két csík, zöld, kockás). A skálaüvegre festett színes pontok mutatják az aktuális hullámsávot.
Szubjektív értékelés: Egy ilyen nagy készülék helyreállítása sok munkaóra, még ha nincs rejtett hibája, akkor is. Az ismertetett beállítások, hangolás, hiányzó alkatrészek pótlása stb. A javítás csak akkor egyszerű, ha nem kell a panelt a dobozból kiemelni. A gondos restaurálás viszont meghozza eredményét, kiváló tulajdonságú készüléknek örvendhetünk. Ennél a készüléknél meglepő, hogy a helyi adóknál a sávszélesség szabályzás nem jár jelentős hangerőváltozással, mint azt a hasonló elven működő egyéb készülékeknél tapasztalhatjuk. A rövidhullámú sávnyújtást viszont nagyon hiányoltam. Az előnyök között említhető a német készülékekre jellemző precíz mechanikai kivitel, a kellemes hangszínezet, a gondos dizájn, a hangszórószövet mintázatának kiválasztása.

Simoncsics László

Astradyn 3+1 lámpás készülék huzalozása.

A Rádió Amatőr V. évf. 6. szám melléklete (1950. június).

NEMZETKÖZI RÁDIÓK
2010.03.28. – 10.31. tavasz - nyár

Nyári időszámítás magyar helyi IDŐ	1234567 NAP h–v	ADÓ		MW kHz	SW kHz	FM MHz	Főműsor
12.00 – 12.56		CHINA -Peking	Kínai Nemzetközi Rádió		13685 15220		
21.00 – 21.26					7440 9560		
21.01 – 21.59				1458			
22.30 – 22.56					7390 9585		
23.30 – 23.56					6145 7445		
05.10 – 05.30		VATIKÁN -Róma		1341			Magyar Katolikus Rádió
05.40 – 06.00				1530	4005 5965		
12.10 – 12.30				1341			Magyar Katolikus Rádió
19.10 – 19.30				1530	4005 5885 7250		
22.00 – 22.20				1341			Magyar Katolikus Rádió
18.55 – 19.00		RADIO-BURGENLAND -Ausztria	„Hírek magyar nyelven"			93,5 96,2	
19.30 – 20.00	7		„Magyar Magazin"			93,5 96,2	
20.30 – 20.45	1		„Színes kultúránk"			93,5 96,2	
10.30 – 11.00		M-E-RA Trans World Radio	Magyar Evangéliumi Rádió		7210		
20.25 – 21.00				1395			
07.00 – 09.00		ROMÁNIA -Kolozsvári Rádió		909 1404 1593			
13.00 – 14.00		ROMÁNIA -Temesvári Rádió		630			
05.45 – 24.00		MMR -Szlovénia, Lendva	Muravidéki Magyar Rádió	558			
06.00 – 18.00		PÁTRIA RÁDIÓ -Szlovákia		1098			
06.00 – 07.00		BUDAPEST -Szülőföldünk			3975		
12.00 – 13.00					6025		
23.00 – 24.00					3975		

Nyári időszámítás magyar helyi IDŐ	1234567 NAP h–v	ADÓ		MW kHz	SW kHz	FM MHz	Főműsor
12.00 – 12.56		CHINA -Peking	Kínai Nemzetközi Rádió		13685 15220		
21.00 – 21.26					7440 9560		
21.01 – 21.59				1458			
22.30 – 22.56					7390 9585		
23.30 – 23.56					6145 7445		
05.10 – 05.30		VATIKÁN -Róma		1341			Magyar Katolikus Rádió
05.40 – 06.00				1530	4005 5965		
12.10 – 12.30				1341			Magyar Katolikus Rádió
19.10 – 19.30				1530	4005 5885 7250		
22.00 – 22.20				1341			Magyar Katolikus Rádió
18.55 – 19.00		RADIO-BURGENLAND -Ausztria	„Hírek magyar nyelven"			93,5 96,2	
19.30 – 20.00	7		„Magyar Magazin"			93,5 96,2	
20.30 – 20.45	1		„Színes kultúránk"			93,5 96,2	
10.30 – 11.00		M-E-RA Trans World Radio	Magyar Evangéliumi Rádió		7210		
20.25 – 21.00				1395			
07.00 – 09.00		ROMÁNIA -Kolozsvári Rádió		909 1404 1593			
13.00 – 14.00		ROMÁNIA -Temesvári Rádió		630			
05.45 – 24.00		MMR -Szlovénia, Lendva	Muravidéki Magyar Rádió	558			
06.00 – 18.00		PÁTRIA RÁDIÓ -Szlovákia		1098			
06.00 – 07.00		BUDAPEST -Szülőföldünk			3975		
12.00 – 13.00					6025		
23.00 – 24.00					3975		

Vétel földrajzi helye : 9443-Petőháza Győr-Moson-Sopron Megye Összeállította : Kiss Frigyes, Petőháza Tel. 06 99 382142

Évfordulók

170 éve született:

Neuhold János (1840–Bp., 1904. okt. 19.) mérnök, a magyar híradástechnikai ipar úttörője. Szaktanulmányait a kremsi hadmérnökkari iskolában végezte s 1868-ig a hadsereg kötelékében szolgált. Ekkor katonai pályáját otthagyva, a távírászat szolgálatába lépett. Részt vett több nagy távolságú távíróvonal megépítésében (Békéscsaba, Gyula, Pozsony), majd a Kassa-Oderbergi Vasútnál működött. 1878-ban önállósította magát, szerény mechanikai műhelyt nyitott, hol kezdetben távíró- és telefonberendezési cikkeket állított elő. Üzemét egyre bővítve, rátért a vasúti jelző-, majd 1906-tól – Székely Imrével társulva – a vasúti biztosítóberendezések gyártására is. E cikkekből a MÁV egyik főszállítója volt. Gyárából fejlődött ki a Telefongyár.

Irodalom: - Makó Zoltán: Technikai fejlődésünk története (1867–1927);
- Távíró és távbeszélő (Bp., 1928).

65 éve hunyt el:

Hollós József (Györk, 1862. december 1945.– ?)

gépészmérnök. Oklevelét 1885-ben a bp.-i műszaki egyetemen szerezte, majd ugyanott magántanárrá képesítették. Postamérnöki szolgálatát 1887-ben kezdte, 1890-ben a műszaki osztály vezetője. 1918-ban a posta vezér-igazgatója. 1920-ban saját kérelmére nyugalomba vonult. Nemcsak mint szervező tűnt ki, hanem műszaki téren is maradandót alkotott (Hollósi féle kékíró, Hughesgépek Hollósi -regulátora stb.). Nevéhez fűződik az első csepeli rádiótávíró-állomás (szikraadó) megépítése.

Határozottságának és diplomáciai érzékének köszönhetően sikerült a román megszálló csap-atok ragadozóitól megmenteni számtalan műszaki létesítmény és a Nemzeti Múzeum kifosztását is.

Hollós József halálának körülményeiről semmi biztosat nem tudni. Némelyek szerint a második világháború alatt internálótáborba hurcolták, és többé nem lehetett hallani felőle. Mások azt állítják, hogy túlvészelte Budapest ostromát, s idős emberként hunyt el. Nem tudni.

Irodalom: - Makó Zoltán: Táviró és távbeszélő (Technikai fejlődésünk története: Bp., 1928);
- A magyar posta története és érdemes munkatársai (Bp., 1937)
- Hollós József (Postamérnöki szolgálat 1887–1937, é. n.)

40 éve hunyt el:

Makai István (1904-1970) Rádió Világ főszerkesztője

Művei:

-Szuperkészülékek behangolása (1940)
-Korszerű rádiókészülékek rendszere, építése (1941)
-Rádió- hibakeresés, javítás, behangolás (1943)
-Hangerősítés, hangfelvétel (1944)
-Egyszerű rádiókapcsolások (1944) Rádiótechnikusok kézikönyve (1949)
-Kis rádiókészülékek építése, működése (1950)
-Kis hangerősítők (1952)
-Készítsünk magnetofont (1957)
-Villamosság és rádió a gyakorlatban (1957)
-A 2+1-es (1958)
-Készítsünk táskarádiót (1958)
-Amatőr magnetofon három sebességre (1959)
-Rádiós villamos tanácsok, megoldások

110 éve született:

Bay Zoltán

(Gyulavári, 1900. július 24.- Washington, 1992. okt. 4.)

Fizikus. Közép-iskolai tanulmányait a debreceni református kollégiumban végezte. Tanárai - Jakucs István és Nyári Béla - ajánlásával került be a Pázmány Péter Tudományegyetemre (a mai ELTE) és az Eötvös Kollégiumba. 1930-tól a szegedi egyetem elméleti fizika professzoraként dolgozott. Berlinben ösztöndíjas kutatóként dolgozott, 1936-48 között az Egyesült Izzó laboratóriumának vezetője, a budapesti Műegyetem tanára. Elektronikai mikrohullámú kísérletei során jutott a Holdról nyert radarjelek kipróbálásának gondolatára, a kísérletet munkatársaival 1946 február 7.-én hajtotta végre először - ettől az időponttól számítjuk a magyar űrkutatás történetét.

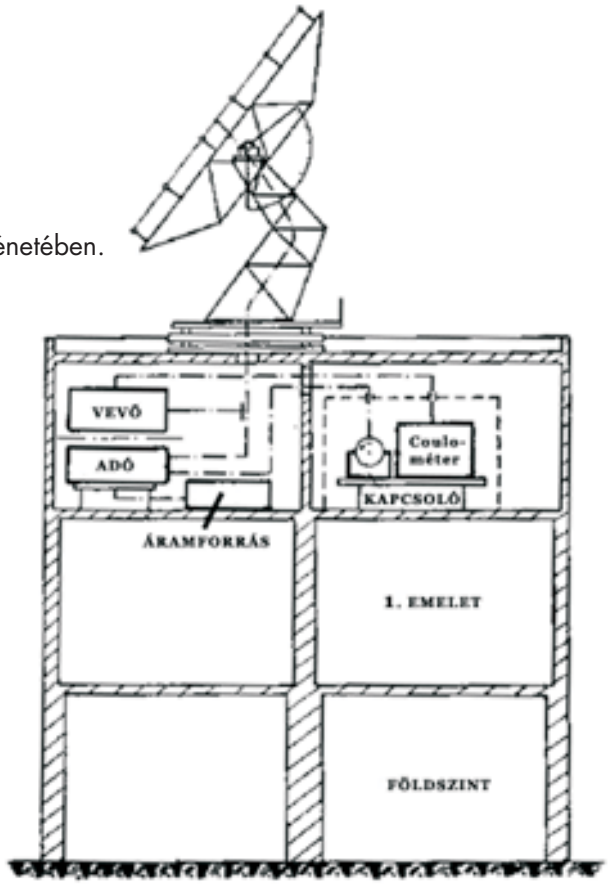
1948-ban emigrált, az USA Bureau of Standars munkatársaként dolgozott. Javaslatára fogadták el a méter új definíciójaként a fény terjedési sebességét, amelyet munkatársaival, nagy pontossággal meghatározott.
Bay Zoltán laboratóriumi kutatásaiból több jelentős szabadalom született, elsősorban a fénycsövek, elektroncsövek, nagyfeszültség gázkisülési lámpák fejlesztésének köréből, de fontosnak bizonyult az elektro-lumineszcenciára (anyagok fénykibocsátása elektromos tér hatására) vonatkozó világszabadalma, amelyet SZIGETI GYÖRGY kollégájával együtt érvényesített. Ezen utóbbi találmány volt a mai világító diódák őse; ezt a két feltaláló szilícium-karbidból állította elő. DALLOS GYÖRGY munkatársával pedig jó néhány szabadalmat dolgozott ki a rádióvétel zavarainak kiküszöbölésére, valamint a deciméteres hullámhosszú rádiótechnika javítására. Világszerte nagy feltűnést keltett a részecskeszámlálás új elvi módszerére vonatkozó találmánya, amelyet ugyancsak Dallossal együtt öntött végső formába. Bay zseniális ötlettel átalakítottaés a gyorsrészecskék detektálására alkalmassá tette a még Zworykin által kifejlesztett elektronsokszorozót, amelyet a rádiók erősítésére kívánt felhasználni. Ezzel a berendezéssel a részecskeszámlálás időfelbontása a korábbinál három nagyságrenddel javult, azaz a másodperc egymilliárdnyi törtrészére csökkent.

Tolnai Henrik (??-??)
munkája mellett feldolgozta és megírta a Csepeli Rádióállomás 10 évének történetét, amelynek reprint kiadását sokan ismerhetik. Tolnai Henrik előrelátását bizonyítja, amit a be-számoló végén 1914-ben mondott: „Tekintve a rádió rohamos térfoglalását maholnap nálunk is mindenkinek módjában lesz, hogy úgy a hazai, valamint a külföldi hírek és zeneszámok közvetlen vételével családi otthonában szórakozzék."

Események:
-Nemzetközi Rádió Unió megalakulása (1925)
-Megjelentek az első magnók a rádióban (1950)

Források:
-www.hiradastechnika.hu
-www.kfki.hu
-Bödök Zsigmond: Magyar Feltalálók a távközlés történetében.

Összeállította:
Perneky Sándor, Verőce
www.oregradiok.hu, www.radiomuzeum.hu

Emlékezetül…

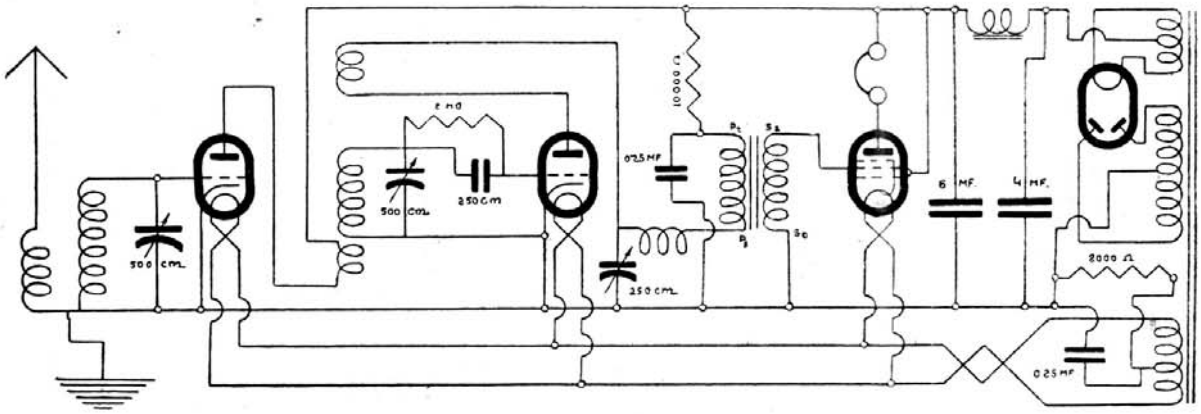
Lebontották Magyarország legrégebbi rádióállomásának antennatornyait Székesfehérvárott. Az 1923-ban épült tornyok az eredetileg 40 KHz körüli frekvencián működő távíróadó antennáit tartották. Igaz ugyan, hogy a hosszúhullámú rádiózást hamar felváltotta a rövidhullámú kommunikáció, de a két tartó továbbra is maradt. Túlélték a második világháború pusztítását, és bár a későbbiekben már igazi funkcióik nem voltak, messziről hirdették az állomás jelentőségét és hozzátartoztak a táj képéhez. Helyükön lakópark épül. Valószínűleg az állomás is megszűnik, vagy már meg is szűnt…
Bizonyára megírja majd valaki az állomás történetét, most álljon itt négy kép emlékezetül. A képeket 2007 őszén és 2010 tavaszán készítettem.

Irházi Sándor
Budapest

Forrás: RA 1930/6.szám

Astradyn 3+1. v. 200—2000 méterig

Irta: ERDŐS SÁNDOR.

A váltóáramú hálózatból közvetlenül táplált készülékek közül az Astradyn V 3+1-es készülék tökéletesen egyesíti magában mindazokat az előnyöket, amelyekkel a hasonló lámpaszámú telepes készülékek rendelkeznek, vagyis az összes nagyobb európai adóállomások hangszórón való vételét amellett, hogy a telepek hátrányai elmaradnak. A készülék minden áramforrását közvetlenül a váltóáramú hálózatból nyeri. Az elkészítése még a kevésbé gyakorlott amatőröknek sem okoz különösebb nehézséget és így mindazok, akik egy kevés türelemmel és kitartással rendelkeznek igen jutányosan és kevés munkával egy kvalitásos készülékhez juthatnak.

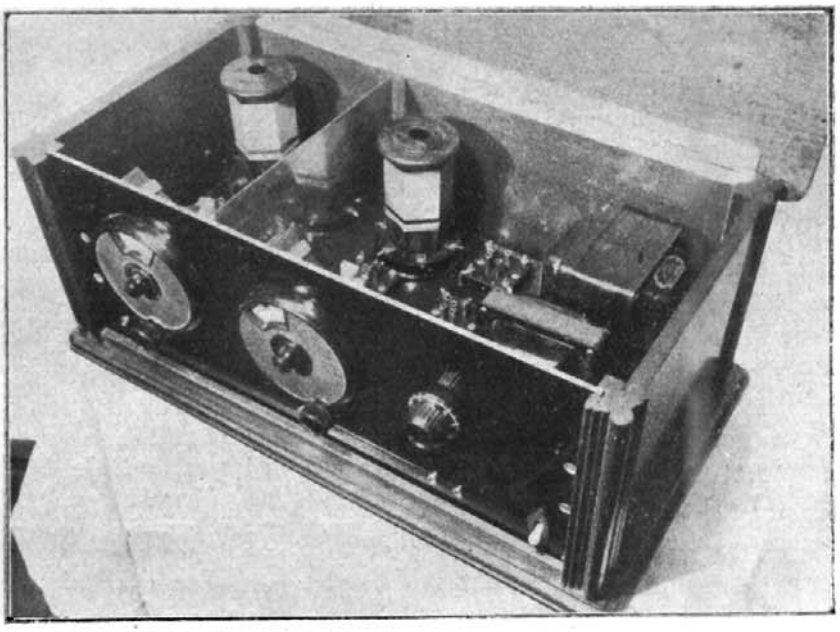
Az 1-ső ábra a készülék kapcsolási vázlatát mutatja. Az antenna részben induktíve, részben galvanikusan van az első lámpa rácsköri tekercséhez csatolva. Ez a — ha úgy lehetne mondani — félaperiodikus csatolás elősegíti a készülék szelektivitását amellett, hogy a készülék katódoldala le van földelve. Az első fokozat egy nagy (rádió) frekvenciaerősítő, a második egy induktív-kapacitív visszacsatolt audion, amely után egyetlen alacsonyfrekvenciájú (hangfrekvenciás) erősítő következik. Ezzel lényegében semmi újat nem mutattunk és így a készülék maga, amint látjuk a már sokezerszer bevált háromlámpás készülék, amely a legkülönbözőbb hangzatos nevek alatt többkevesebb változással láttak napvilágot. A magasfrekvenciájú rész egyetlen fémlappal le van árnyékolva, illetve ez az árnyékolólemez elválasztja a magasfrekvenciájú részt a többitől. Az antenna a néhány menetes antennatekercsen keresztül a földbe megy. Ugyanide van kapcsolva a készülék lámpáinak a katódja, az árnyékolólemez, a visszacsatoló kondenzátor rotora, a két hangoló kondenzátor rotora, a két rácstekercs egyik oldala, a hálózati transzformátor anódtekercselésének a középleágazása, az összes mikrofarados tömbkondenzátorok egyik oldala és végül egy 2000-ohmos ellenálláson keresztül a fűtőfeszültséget szolgáltató tekercselés középleágazása. Szóval ez a katódoldal a készülék nullpontja. Az első lámpa rácsköre egy tekercsből és egy vele parallel kötött 500 cm.-es forgókondenzátorból áll. A tekercsnek azon oldala, amelyiken felül az antennatekercs van, az első magasfrekvenciájú erősítőlámpa rácsához vezet, míg a másik oldala a katódhoz. A kondenzátornak a sztátora esik a rács felé, a kézkapacitás elkerülése miatt. Az első lámpa anódjából a második tekercskomplexum egyik oldalán lévő tekercsén át az anód pozitív oldalához, vagyis a fojtótekercshez megyünk. Az az oldal pedig, amelyik ehhez az anódtekercshez közelebb esik, a rácsköri tekercsnél a második lámpa rácskomplexumához, illetve a második hangoló kondenzátor sztrátorához vezet. A rácskomplex egy 250 cm.-es tömbkondenzátorból és egy evvel parallel kötött 2-megohmos ellenállásból áll. A hátralévő tekercs a visszacsatolásra szolgál; ennek egyik oldala a második lámpa anódjához van kötve, a másik oldala pedig egyrészt a visszacsatoló kondenzátor sztátorához, másrészt pedig a magasfrekvenciájú fojtótekercs egyik végéhez megy. Ez utóbbin keresztül az alacsonyfrekvenciájú transzformátor primer tekercsének kezdetéhez megyünk. Ennek a tekercselésnek a vége egy 10.000-ohmos ellenálláson keresztül az előbb említett pozitív oldalhoz, vagyis a fojtótekercshez van kötve. A primer oldalnak az a része, amelyik az ellenálláshoz csatlakozik

egy 0.25 mikrofarados tömbkondenzátoron keresztül a katódvezetékhez van kapcsolva. Az alacsonyfrekvenciájú transzformátor szekunder tekercselésének a kezdete a katódoldalhoz, vége pedig a harmadik lámpa rácsához vezet. Az előfeszültséget az előbb már említett 2000-ohmos ellenállás feszültségesése adja. A harmadik lámpa anódja a hangszóró egyik pólusához vezet, míg a másik pólust a pozitív anódhoz, vagyis a fojtótekercshez kötjük. Ha modern háromrácsos lámpával dolgozunk, akkor a segédrácsot ugyancsak a fojtótekercshez kell kötni, vagyis ez is annyi feszültséget fog kapni, mint maga a lámpa anódja, kivéve, ha valamilyen különleges előírás errevonatkozólag meg nem változtatja a kapcsolást. Ez természetesen a használt lámpától függ és így mindég eszerint kell alkalmazkodni a készülék kapcsolásának. Semmi hátrány, vagy akadálya nincsen azonban a közönséges egyrácsos végerősítőlámpának használatának ezen a helyen. Megjegyezzük még itt, hogy a telepes készülékekhez használt végerősítő lámpa éppen úgy megfelel, mint akár egy váltóáramú közvetett izzítású lámpa. A végerősítő ugyanis a legkevésbé reagál a váltóáramú pulzálásokra és ezért itt nem szükséges a nagyfogyasztású és meglehetősen drága váltóáramú lámpa, hanem az eddig is használt és telepes készülékhez vásárolt végerősítő éppen olyan jó szolgálatot tesz. A teleppótló rész egy hálózati transzformátorból, egy fojtótekercsből és összesen 10½ mikrofaradnyi tömbkondenzátorból áll. A transzformátort úgy kell megválasztanunk, hogy annak a primer oldala alkalmazkodjék a mi hálózatunkhoz, vagyis ha a hálózatunk 110-voltos, akkor 110-voltos transzformátort kell kérjünk, ha pedig 150-voltos, akkor 150-voltosat és így tovább. A hálózatunk feszültségét a villanyóránkról tudhatjuk meg. — Az egyenirányítólámpa kétoldalas, vagvis az egyenirányítólámpának a működése által a váltóáram mindkét félhullámát kihasználjuk és így sem veszteségünk nincsen és a váltóáramú búgás is kevesebb, mint a nagyon elterjedt egyoldalas egyenirányítóknál. A fojtótekercs bő méretezése garancia arra, hogy a váltóáramú zúgást még a külföldi állomások vételénél se halljuk és így a vétel, még akkor is élvezhető legyen, ha távoli és kisenergiájú állomásokat veszünk. A teleppótló rész bekötése egyszerű. Az anódtekercselés két végét a ventillámpa fűtésének közepe a fojtótekercshez megy. A fojtótekercs előtt egy 4-, utána pedig egy 6-mikrofarados tömbkondenzátor fekszik. A fojtótekercs másik oldala adja a pozitív anódot. A váltóáramú fűtésű lámpák részére külön 4-voltos tekercselés van (a hálózati transzformátoron a legalsó sor), amelynek középkivezetését egy 2000-ohmos ellenálláson (fejhallgató-tekercs) keresztül a katódhoz kötjük. Evvel az ellenállással parallel kötünk egy 0.5 mikrofarados tömböt. A másik 0.25 mikrofarados tömb, amint már említettük, az alacsonyfrekvenciájú transzformátor primer oldalának a végéhez van kapcsolva. Ha nem hangszórón, hanem fejhallgatón akarunk venni, akkor tanácsos még egy kimenő transzformátor alkalmazása is.

A készülékhez a következő alkatrészek szükségesek:

1 drb hálózati transzformátor, „Astra" Lk 64, vagy Lk 75;
1 drb fojtótekercs, „Astra" F 50, vagy F 75;
1 drb alacsonyfrekvenciájú transzformátor 1 : 3.
2 drb „Astra" Hf. former. 200—600-ig és 600—2000-ig;
2 drb „Astra" Coupling 200—600-ig és 600—2000-ig;
3 drb lámpafoglalat 5 kivezetéssel;
1 drb lámpafoglalat 4 kivezetéssel;
2 drb 500 cm. légszigetelésű kondenzátor (egyforma karakterisztikával);
1 drb fix dielektrikumú 250, vagy 300 cm. forgókondenzátor;
1 drb kikapcsoló erősáram részére;
1 drb 10.000-ohmos ellenállás;
1 drb 2-megohmos ellenállás;
2 drb 2000-ohmos ellenállás (fejhallgató-tekercs);
1 drb 6-mikrofarados tömbkondenzátor;
1 drb 4-mikrofarados tömb;
1 drb 250 cm. tömb;
2 drb 0.25-mikrofarados tömbkondenzátor;
6 drb banánhüvely;
2—3 méter 0.75-ös gömbzsinór;
1 drb árnyékoló-lemez;
Szigetelt kötőhuzal, szerelőlap, csavarok és egyéb apró szerelési anyag.

A készülék alkatrészeinek természetes nagyságú rajzát a mellékelt kittrajz mutatja. Ennek egyik oldalán láthatjuk az alaplap felső, a másik oldalán az alaplap alsó oldalát. Az előlapon az alaplap úgy lesz elhelyezve, hogy a mikrofarados tömbök aláférjenek, tehát az alaplap nem az előlap alsó széléhez lesz erősítve, hane mannál annyival följebb, amennyi helyet a kondenzátorok laposan fektetve elfoglalnak. Az előlapnak arra a felére, amelyik az alaplap alá esik, a 6 hüvelyen kivül a kapcsoló jön, míg az előlap felső oldalára a két légszigetelésű és egy fix dielektrikumú forgó kerül. A készülék szere-

lésénél vigyázzunk, hogy minden alkatrész ugyanúgy és ugyanolyan helyzetben legyen fölerősítve, ahogyan ez a kittrajzon látható, mert a készülék evvel az elrendezéssel már sokszorosan ki van próbálva és így nem érhet bennünket kellemetlen meglepetés az építés után. Az alkatrészeket a lehető leglelkiismeretesebben kell fölerősíteni és minden csavarra vigyázni, hogy azok közül egyik se lazulhasson meg. Ha már az alkatrészek fölerősítésénél könnyelműen bánunk, akkor nem sok reményünk lehet a működésre. Igen helytelen az a bizonyos és az amatőrkörökben sajnos igen nagyon elterjedt — „provizórikus" — bekötési mód. Ez annyi hibának és kellemetlenségnek lehet a kútforrása, hogy nem tanácsoljuk különösen a hálózati készülékeknél ezt a bekötési módot. Még akkor se sajnáljuk a helyes elrendezést és bekötést, ha csak próbálni akarjuk a készüléket!

Az alaplap alá kerülnek a mikrofarados tömbkondenzátorok, ellenállások és a rácskomplex. A huzalozást az alaplap alatt végezzük el. Ennek a kötésnek a könnyítésére számozva vannak azok a furatok, amelyeken az egyes kötések az alaplap alá mennek, illetve onnan a felső oldalra kerülnek. A készülék építését avval kell kezdeni, hogy a megfelelő nagyságú elő- és alapalapot meg kell fúrni. A kittrajz az eredeti nagyságot mutatja és így ennek segítségével minden további nélkül megjelölhetjük a furatok helyét. Ha a dobozunk valamivel nagyobb, az nem baj, csak kisebb ne legyen, mert ez a nagyság éppen megfelelő a készüléknek és kisebbre már nem szorítható az alkatrészek túlzsúfolása nélkül, ami pedig a legtöbb esetben káros befolyású szokott lenni. Mikor az összes alkatrészeket fölerősítettük úgy az alaplapra, mint az előlapra, akkor a két szigetelőlapot a paneltartók segítségével összecsavarozzuk és megkezdjük a bekötést. Irányelvül szolgáljon, hogy a készüléket körönként kössük be, mert így a legbiztosabb, hogy nem tévedünk és nem hagyunk ki kötéseket. Kezdjük például a hálózati és teleppótló rész bekötésével. Először a hálózati transzformátor primer részét kapcsoljuk össze a gömbzsinórral, amelyre rászereljük a konnektordugót. A hálózati transzformátor középső sorának a középkapcsa a pazitív anódot adja és ezért ezt a fojtótekercshez és egyúttal a négy mikrofarados tömbkondenzátorhoz vezetjük. — A fojtótekercs másik oldalát a hat mikrofarados tömbbel, a hangszóró pozitív kapcsával, az első lámpa anódtekercsének a végével, 10.000-ohmos ellenállással és esetleg a hangszórólámpa segédrácsával kell összekötni. A hálózati transzformátor anódtekercselésének a közepe (legfelső három kivezetés körül a középső) a katódokhoz, a kondenzátorok rotoraihoz, a mikrofarados tömbök másik oldalához és a kétezerohomos ellenálláshoz lesz kötve. Ezt az ellenállást a váltóáramú lámpák fűtőtekercsének a közepéből (a hálózati transzformátor legalsó három kivezetése körül a középső) vezetjük. Ezekkel a kötésekkel a hálózati rész teljesen kész. Hátramarad az audion és a magasfrekvenciájú, valamint végerősítő hátralévő kötéseinek az elvégzése. Ez sem különös és ha vigyázunk igen gyorsan és könnyen megy. Az antenna hüvelyét az antennatekercs egyik oldalához kötjük, míg ennek a tekercsnek a másik oldala a katódoldalhoz vezet. Ugyanide kell még a transzformátor házát és a földet belemezt a fojtótekercs házát és a földet be-

kötni. A két rácsköri tekercs egyik oldala szintén ebbe a kötéscsoportba tartozik. A két rácstekercset és a visszacsatoló tekercset, valamint az alacsonyfrekvenciájú transzformátort és rácskomplexet bekötve készen vagyunk a kötésekkel. Most mégegyszer tüzetesen átnézzük az összes kötéseket, nem hagytunk-e ki valamilyen kötést, vagy pláne nem kötöttünk-e valamit helytelenül és rosszul? Minden forrasztás a lehető legszilárdabb legyen és az egyes forrasztott vezetékeket semmi szin alatt ne lehessen kézzel széjjelhúzni. Az ilyen forrasztások ugyanis sohasem fognak kellemetlenséget okozni, ami pedig az úgynevezett ragasztásnál igen könnyen megtörténhetik. A forrasztás addig sem tart, ameddig a készülékkel készen vagyunk és már az első bekapcsoláskor keresgélhetjük a hibát. A használt huzal különösen a fűtővezetékeknél ne legyen vékony, mert itt meglehetős áramerősségek haladnak át, amelyek a túlvékony huzalt könnyen átégetnék.

A készülék bekapcsolása a lehető legegyszerűbb. A konnektort a hálózat bármely részén bekapcsoljuk, a lámpákat beillesztjük, de ezelőtt meggyőződünk arról, hogy a kikapcsoló ki van-e tényleg kapcsolva. A lámpák csak egyféleképpen mennek a foglalatba és így nem történhetik baj. Most bekötjük az antennát, földet, a hangszórót és bekapcsoljuk a kapcsolót. A készülék nem kezd abban a pillanatban dolgozni, amint a telepes készülékeknél meg voltunk szokva, hanem pár másodperc kell, amíg a lámpák izzószálai fölmelegítik az őket körülvevő emittáló réteget. Ezért, ha a készülék csak egy fél perc mulva működik csak, nem kapcsoljuk ki előbb. A kondenzátorok mind be legyenek hajtva a legnagyobb kapacitásra, kivéve a visszacsatoló kondenzátort, amelyet éppen ellenkezőleg teljesen ki kell hajtani. Ezután a két légszigetelésű hangoló kondenzátorral egyformán haladva megkeressük a helyi, vagy a nálunk legerősebben hallható állomást, amely bizonyára azonnal jelentkezni fog. A hangerőt és szelektivitást szabályozhatjuk a visszacsatoló kondenzátor beforgatásával. Abban az esetben, ha a kiforgatott visszacsatolókondenzátor dacára is visszacsatolna a készülék a visszacsatoló tekercs meneteiből vegyünk le. Ha a helyi, vagy a legerősebb állomást megtaláltuk, akkor az ismert mód szerint könnyű szerrel megkereshetjük a többit.

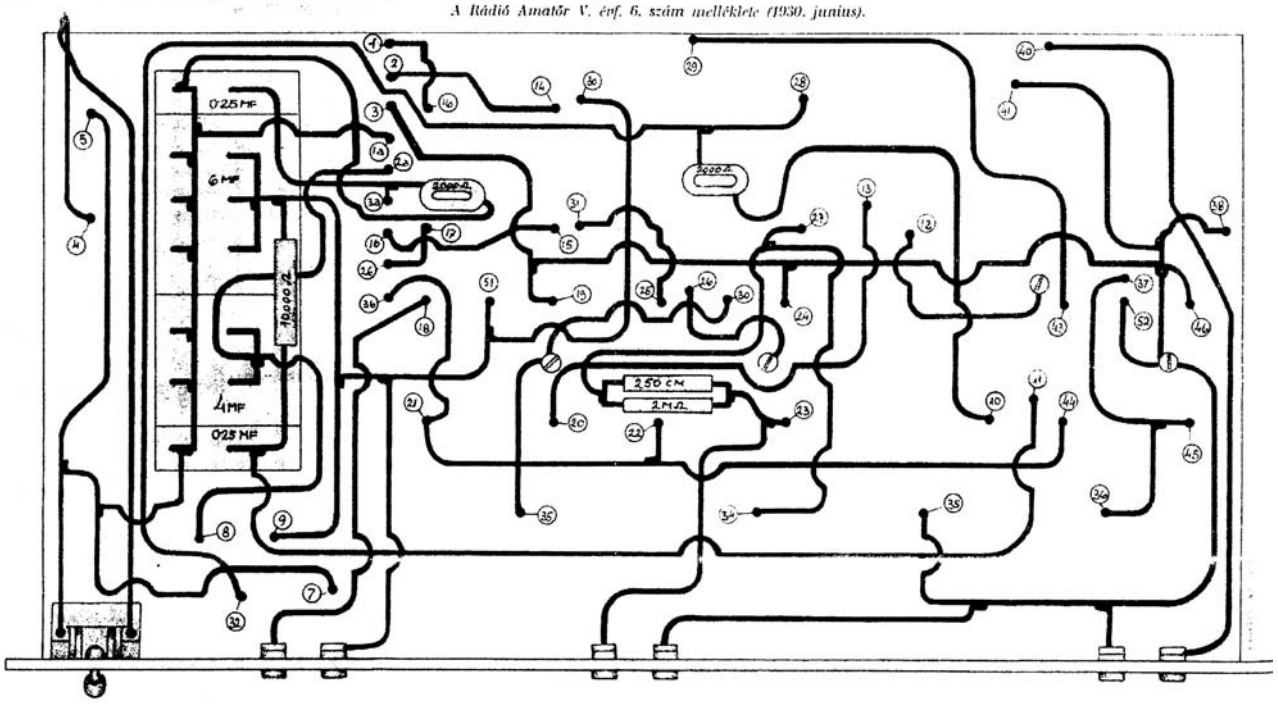
Ha a készülékünk az első bekapcsoláskor nem működne, vagy a transzformátor melegedne, kapcsoljuk ki azonnal és keressünk valami hiba után. A lámpák eltérően az egyenáramú lámpáktól, erősen melegednek, de ettől nem kell megijedni, mert ez nem jelent semmit.

A készülék olyan kevés áramot fogyaszt, hogy sok esetben még az órát sem indítja meg. Üzeme tehát rendkivül rentábilis és sokkal olcsóbb, mint az akkumulátoros készüléké. Üzemköltsége egy hónap alatt csak filléreket tesz ki, még annyit sem, mint amennyit egy akkumulátor töltésért fizetni szoktunk.

A készülék minden nagyobb európai állomást hangszórón kell hozzon.

Astradyn 3+1 lámpás készülék huzalozása.

A Rádió Amatőr V. évf. 6. szám melléklete (1930. junius).

CSERE-BERE

ADOK-VESZEK

Eladó egy Philips 648 GA gramofonos rádió + 30-40 lemez, és egy alája való lemeztartó kisszekrény.
Simkó Zsuzsa, tel: 30/ 568-7401

Gyűjteményem egy részét eladnám vagy elcserélném, kiárusítom, magnók, tévék, rádiók, erősítők, bontott elektronikai alkatrészek, tranzisztoros, csöves, vegyesen.
Szabó Zoltán, Babót,
tel: 30/ 927-0791

Eladó R7 magyar katonai rádió Siemens generátora, EMG 1152/B impulzusgenerátor, 0-300 V-ig állítható egyenáramú tápegység.
Keresek 220 V-os pákabetétet, teljesítmény: 100-140 W, méret: 20 x 50 mm.
Borbély Sándor,
tel: 06-33-466-397 este 9 után

BÁRTA ÉS TÁRSA, BUDAPEST, VI, PODMANICZKY UCCa 89 5

Váltóáramu hálózati készülékek.

St 2022 V

Ph 32 V

Szám	Megnevezés	pengő
St2022 V	**Standard Prima** a legnagyobb teljesitményü kétcsöves készülék, rövid, közép és hosszu hullámra. Egygombkezelés. Pontos állandó hangolás. Elhangolásmentes hangerőszabályozás. Nagy szelektivitás. Különleges Standard-rendszerü szürőberendezés. Gyorskapcsoló, Budapest I és Budapest II hangolására. Legmodernebb Tungsram E csövek. Standard Prime váltóáramra Alapraá Készpénz ára	 205.— 195.—
Ph82V	**Nagyteljesitményü** külföldvevő 32 V váltóáramra. Ujszerü, élvilágitásos napskála biztositja a készülék többi előnyein kivül ezen tipus sikerét. A rövid, közép és hosszu hullámon Európa jelentősebb adóállomásait teljes hangerővel és kifogástalan szelektivitással hozza. Tavalyi ujitásunk takarékkapcsolással. Külön helyiadó-kapcsolóval, három beépitett hullámcsapdával, permanens-dinamikus hangszóróval.. Alapára Készpénz ára	 205.— 195.—

UTÁNGYÁRTOTT SKÁLAÜVEGEK:

Orion: 55, 933, 955, 044, 045, 055, 144, 133, 255, 233, 216, 228, 333, 324, 325, 221, 222, 227, 420A, 330, 331, 441, 444, 140, 130, 309, 520AG, 239A, 1004 táska, BR 701 AR301, 140, Népszuper
Philips: Pajtás, Jóbarát, Ráva, Mesterműű, 31V, 32V, 36, 37, 38, 66, 67, 68, 77, 82, 86, Matador, Luxusszuper, Olimpia, York, 753A-14X
Terta: 1004 táska, 330, 331
Siemens: 350V, 344, 346, Vikert 344, 442-443
Telefunken: 1T64, 1T75, 238, 239
Standard: Super 37, 4244, 4355, 4455
Tesla: 305U (kocka Talisman), Talisman
Csizmadia Zsolt Győr
Tel.: 30/9717-814

Eladó szép állapotú Telefunken 540 VL, Standard Super 42, Philips 56A, valamint Rádió Amatőr újságok a '20-as, '30-as évekből. Egy teljes német Empfanger Schaltungen sorozat 1-11. kötetig eladó, esetleg megbontva is példányonként.
Kóger László,
tel: 30/ 378-6633

Telefunken 340V (Katzenkopf) hálózati rádióhoz hátlapot és oldalsó hullámváltó karos kapcsolót keresek.
Horváth Ferenc
tel: 70-217-9823

MŰSZER OLDAL

Műszeroldal www.muszeroldal.hu

Minden ami műszer és mérés! Műszerforgalmazó, -javító, fejlesztő cégek adatai, mérési útmutatók, jegyzetek, cikkek, hasznos adatok egy helyen. Ingyenes Műszerpiac rovat használt műszerek adás-vételére!

NAGYTELJESÍTMÉNYŰ KÜLFÖLDVEVŐ

32 V váltóáramra
U univerzális

A PHILIPS-készülékek nagy sikere, hogy olcsó áruk és kitűnő vételképességük mellett minden évben még valami külön újdonságot nyujtanak. Az idén újszerű, élvilágításos napskála biztositja a készülék többi előnyein kívül ezen típus sikerét. A 32 V valamint U készülék rövid-, közép- és hosszúhullámon Európa összes jelentősebb adóállomásait teljes szobahangerővel és kifogástalan szelektivitással hozza. Elsőrangú, fadingmentes rövidhullámú sáv, mely légköri és egyéb zavarok esetén is mindig zavartalan vételt nyujt és fontosságban a középhullámú sávval is vetekedik. — Tavalyi újításunknak, a PHILIPS-takarékkapcsolásnak gyakorlati előnyeit a közönség annyira értékelte, hogy ezt a szerkezetet, amely bekapcsolva 30%-os árammegtakarítást nyujt, ebbe az idei típusunkba is beleépitettük. Külön helyiadó-kapcsoló teszi lehetővé, hogy bármelyik közép- vagy hosszúhullámú állomás hallgatása közben minden hangolás és keresés nélkül, egyetlen gomb elforgatásával térhessünk át a helyi adó hallgatására. A helyi adó kiszűrésére, illetve a legtökéletesebb szelektivitásra, egy fixen behangolt, továbbá két darab behangolható, tehát három beépített hullámcsapda szolgál. Az új típusú permanens-dinamikus hangszóró teljesen egyenletes és tökéletes hangvisszaadást eredményez. A készülék elektrogrammofon csatlakoztatására alkalmas. A doboz díszes külső felépitése újszerűségével és gazdagságával méltán foglalhat helyet még a legdrágább luxuskészülékek sorában is. A 32 U univerzális (egyen- és váltóáramra alkalmas) típus a takarékkapcsolás kivételével teljesen azonos a váltóáramú készülékkel.

Valahol itt állhatott a torony...

Mobiltelefon állomás a tornyon

A talpazat már csak egy betonkupac...

Valószinűleg az utolsó képek egyike